

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Vliv nestátních neziskových organizací na zvýšení efektivity poskytování
veřejných služeb

Bc. David Štorek

Diplomová práce

2015

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. David Štorek**
Osobní číslo: **E13032**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**
Název tématu: **Vliv nestátních neziskových organizací na zvýšení efektivity poskytování veřejných služeb**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je zabývat se efektivností poskytování vybraného okruhu veřejných služeb a zjistit, k jakým ekonomickým úsporám by došlo, pokud by tyto služby poskytovala nestátní nezisková organizace. Práce se bude dále zabývat nestátními neziskovými organizacemi, jejich činnostmi (i s ohledem na úpravu novým občanským zákoníkem) a dále srovná dva vybrané způsoby poskytování veřejných služeb a vyhodnotí je.

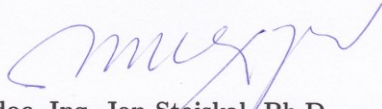
Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

BENČO, J., KUVÍKOVÁ, H. et al. Ekonomika veřejných služieb. 1. vyd.
Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Ekonomická fakulta, 2011, 334 s..
ISBN 978-80-557-0323-7.

**REKTOŘÍK, J. Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie
a řízení. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2010, 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.**

**STEJSKAL, J., KUVÍKOVÁ, H., MAŤÁTKOVÁ, K. Neziskové organizace -
vybrané problémy ekonomiky. Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha: 2012, 172 s.
ISBN 978-80-7357-973-9.**

**TETŘEVOVÁ, L. Veřejná ekonomie. 1. vyd. Praha: Professional Publishing,
2008, 185 s. ISBN 978-80-86946-79-5.**

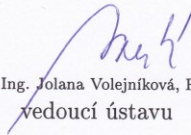
Vedoucí diplomové práce:
doc. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání diplomové práce: **29. září 2014**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2015**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejnková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 29. září 2014

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 15.4.2015

Bc. David Štorek

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych rád poděkoval svému vedoucímu práce panu doc. Ing. Janu Stejskalovi, Ph.D., za odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování zadané diplomové práce.

Dále bych chtěl poděkovat všem organizacím, které mi poskytly data potřebná pro zpracování této práce. Jmenovitě panu Ing. Milanu Nádvorníkovi, paní Ing. Ireně Dernerové a paní Šárce Paulusové a panu Jaromíru Kočí.

V neposlední řadě bych rád vyjádřil svůj dík za podporu během celého mého studia mé rodině a mým blízkým.

ANOTACE

Diplomová práce „Vliv nestátních neziskových organizací na zvýšení efektivity poskytování veřejných služeb“ je rozdělena do 4 částí. Teoretická část definuje veřejné služby, popisuje historický vývoj pohledu na jejich význam a srovnává různé způsoby poskytování veřejných služeb. V následující části jsou popsány konkrétní zvolené veřejné služby a organizace, které je poskytují, a je provedena analýza efektivity poskytování těchto veřejných služeb.

KLÍČOVÁ SLOVA

Nestátní neziskové organizace, veřejné služby, efektivity poskytování služeb, sociální služby

TITTLE

The influence of non-governmental organizations to increase efficiency in delivering public services

ANNOTATION

Diploma thesis "The influence of non-governmental organizations to increase the effectiveness of public service delivery" is divided into 4 parts. The theoretical part defines the public services, describes the historical development of view of their importance and compares various forms of public services delivering. The following section describes the specific selected public services and organizations that provide them, and the analysis of the effectiveness of the provision of these public services is carried out.

KEYWORDS

Nongovernmental nonprofits organizations, public services, efficiency of service delivery, social services

OBSAH

Úvod	10
1 Veřejné služby.....	11
1.1 Definice veřejných služeb.....	11
1.2 Historické pojetí veřejných služeb.....	14
1.3 Zabezpečování veřejných služeb	16
1.3.1 Zabezpečování veřejných služeb.....	16
1.3.2 Financování veřejných služeb	17
1.3.3 Poskytování veřejných služeb	19
2 Způsoby zabezpečování veřejných služeb a jejich efektivnost.....	23
2.1 Poskytování veřejných služeb veřejným sektorem.....	26
2.2 Poskytování veřejných služeb s využitím veřejno-soukromého partnerství.....	29
2.3 Poskytování veřejných služeb soukromým sektorem.....	31
2.4 Nestátní neziskové organizace.....	34
3 Analýza zabezpečování vybraných veřejných služeb	39
3.1 NADĚJE - Dům pokojného stáří	40
3.2 Dům klidného stáří Glossus s.r.o.	43
3.3 Domov důchodců Charitní Dům-Zdislava.....	45
4 Komparace vybraných subjektů	48
4.1 Shrnutí.....	57
Závěr.....	59
Použitá literatura.....	60
Seznam internetových zdrojů	63

SEZNAM GRAFŮ, OBRÁZKŮ A TABULEK

Obrázek 1 Efektivnost různých forem subjektů při poskytování veřejných služeb	25
Tabulka 1 Možné právní formy poskytovatelů veřejných služeb	20
Tabulka 2 Druhy veřejných služeb podle faktorů ovlivňujících transakční náklady vznikající při externím způsobu zabezpečování	21
Tabulka 3 Přehled nejdůležitějších typů nestátních neziskových organizací v ČR poskytujících veřejné služby	37
Tabulka 4 Věkové rozložení klientů Domova pokojného stáří NADĚJE.....	41
Tabulka 5 Počet klientů podle typu příspěvku na péči v Domově pokojného stáří NADĚJE	42
Tabulka 6 Výše úhrady za poskytované služby v Domově pokojného stáří NADĚJE v roce 2014	42
Tabulka 7 Přehled o platbách klientů Domova pokojného stáří NADĚJE s ohledem na výši jejich příjmů.....	42
Tabulka 8 Věkové rozložení klientů Domu klidného stáří Glossus s.r.o.	44
Tabulka 9 Počet klientů podle typu příspěvku na péči v Domě klidného stáří Glossus s.r.o.	44
Tabulka 10 Přehled o platbách klientů Domova klidného stáří Glossus s.r.o. s ohledem na výši jejich příjmů	45
Tabulka 11 Věkové rozložení klientů Domova důchodců ChD-Zdislava	46
Tabulka 12 Počet klientů podle typu příspěvku na péči v Domově důchodců ChD-Zdislava	46
Tabulka 13 Výše úhrady za poskytované služby v Domově důchodců ChD-Zdislava v roce 2014	47
Tabulka 14 Přehled o platbách klientů Domova důchodců ChD-Zdislava s ohledem na výši jejich příjmů.....	47
Tabulka 15 Náklady vybraných subjektů v letech 2013 a 2014	49
Tabulka 16 Výnosy vybraných subjektů v letech 2013 a 2014	50
Tabulka 17 Náklady vybraných subjektů na jednoho klienta	51
Tabulka 18 Náklady na klienta za rok podle stupně závislosti na péči (2013)	51
Tabulka 19 Náklady na klienta za den podle stupně závislosti na péči (2013).....	52
Tabulka 20 Náklady práce připadající na jednoho klienta a zaměstnance	53
Tabulka 21 Provozní náklady na jednoho klienta	54
Tabulka 22 Výnosy vztahené k jednomu klientovi	55
Tabulka 23 Výnosy na jednoho klienta očištěné o veřejné prostředky.....	55
Tabulka 24 Získané veřejné prostředky na jednoho klienta za rok.....	56
Graf 1 Náklady na klienta za rok podle stupně závislosti na péči (2013)	52
Graf 2 Náklady práce připadající na jednoho klienta a zaměstnance (2013)	54
Graf 3 Náklady a výnosy (očištěné o veřejné zdroje) na jednoho klienta (2013)	56
Graf 4 Výše úhrady klientů za stravu a ubytování za rok.....	57

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
HDP	Hrubý domácí produkt
EU	Evropská Unie
NNO	Nestátní nezisková organizace
PPP	Public private partnerships
ChD-Zdislava	Charitní dům Zdislava

ÚVOD

V současnosti jsou služby považovány za velmi významnou součást národního hospodářství. Ve vyspělých zemích sektor služeb zaznamenává neustálý růst svého podílu na tvorbě HDP. Mezi službami roste i význam veřejných služeb. Veřejné služby v EU tvoří cca 26 % podíl na tvorbě HDP a zaměstnávají až 30 % pracovních sil. Tento růst významu služeb způsobil i změny v teoretickém pojetí služeb. V ekonomické teorii tří sektorů došlo k redefinici, službám byly vyhrazeny nově namísto jednoho, hned tři sektory. V praxi se neustále zvyšuje poptávka po veřejných službách, politici diskutují o způsobech jejich zabezpečení, zvyšování kvality a samozřejmě akcentují i jejich efektivnost. Ta se významně liší v závislosti na způsobu jejich produkce a dle ekonomického subjektu, který je poskytuje.

Cílem práce je analyzovat efektivnost poskytování vybraného okruhu veřejných služeb a to v závislosti na právní formě poskytovatele. Pozornost bude věnována zejména srovnání efektivnosti mezi sektorem veřejným neziskovým, soukromým neziskovým a soukromým ziskovým.

Diplomová práce bude sestávat z několika kapitol. V první z nich bude definován pojem veřejné služby, popsán historický vývoj pohledu různých ekonomických škol na služby a nastíněny možnosti zabezpečování a financování veřejných služeb.

Další část podrobně rozebere možnosti zabezpečování veřejných služeb a porovná jejich efektivnost s pomocí teoretických ekonomických východisek. Také zde bude věnována pozornost nestátním neziskovým organizacím a jejich organizaci a činností i s ohledem na úpravu novým občanským zákoníkem.

Následující kapitola se již zaměří na zabezpečování konkrétních veřejných služeb. Bude rozebráno jaké služby, jakým subjektů, jakým způsobem a v jakém množství jsou poskytovány.

Poslední kapitola provede komparaci způsobů zabezpečování vybraných veřejných služeb podle různých indikátorů a provede srovnání efektivnosti mezi veřejným neziskovým, soukromým ziskovým a soukromým neziskovým sektorem.

1 VEŘEJNÉ SLUŽBY

Služby jako takové mají oproti statkům svá určitá specifika. Služba se vyrábí ve stejném okamžiku, jako se spotřebovává, služby nelze skladovat a služby jsou neoddělitelné, což znamená, že zákazník se stává součástí procesu výroby služby. Služba je jakákoliv činnost nebo výhoda, kterou jedna strana může poskytnout straně druhé, je v zásadě nehmotná a jejím výsledkem není vlastnictví. Produkce služby může, ale nemusí být spojená s hmotným produktem.¹

Veřejné služby v porovnání se službami poskytovanými tržním sektorem jsou ještě více specifické. Pojem veřejné služby je vymezen mnoha různými definicemi a je chápán z různých hledisek často odlišně.

1.1 Definice veřejných služeb

Jednoznačné definování pojmu veřejná služba není téměř možné, protože obsah tohoto pojmu je každým vnímán trochu odlišně, zejména z pohledu důležitosti jednotlivých znaků veřejných služeb. Nyní bude uvedeno několik definic českých i zahraničních autorů.

Jedním z možných vymezení pojmu veřejné služby je, že se jedná o „*takový druh služeb, jejichž uživatelem (spotřebitelem) je veřejnost jako sociální subjekt. Veřejné služby jsou zabezpečovány či regulovány orgány veřejné správy. Obecným cílem tohoto poskytování je, aby tyto služby uspokojovaly společenské potřeby při respektování principu subsidiarity*“².

Další definice vymezuje veřejnou službu jako „*...jakoukoli službu, kterou se skupina nebo společenství jednotlivců rozhodne z jakéhokoliv důvodu poskytovat prostřednictvím kolektivní organizace.*“³

Jedna z definic zahraničních autorů zní, že „*Veřejné služby, chápané v širokém slova smyslu, představují soubory osob a věcí, které jsou vytvořeny za účelem splnění veřejné potřeby pod ochranou a kontrolou veřejného sektoru. Pro veřejné služby by měl být stanoven orgán veřejné správy odpovědný za jejich organizaci. Organizací se rozumí: určování pravidel organizace a fungování, úkolů, práva užívání, a kontrola podmínek pro uplatnění tohoto práva*“⁴

¹HALÁSEK, D. *Standardizace veřejných služeb*. Ostrava: Vysoká škola báňská-Technická univerzita, 2004. s. 9

²OCHRANA, F. *Veřejné služby - jejich poskytování, zadávání a hodnocení: teorie a metodika poptávkového způsobu poskytování a zadávání veřejných služeb na úrovni municipalit*. Praha: Ekopress, 2007. s. 8

³BUCHANAN, J. M. *Veřejné finance v demokratickém systému*. Brno: Computer Press, 1998. s. 8

⁴MATEI, L. *Current and Future Developments of Public Services in Romania*. s. 53

Jiní autoři rozumí, že „veřejné služby jsou takové činnosti, které jsou zakotveny v pojmu veřejného statku nebo služby na základě univerzálnosti přístupu pro občany, nikoli individuálním zajištěním prostřednictvím trhu“⁵

Lze také říci, že „veřejné služby zahrnují ty činnosti, u kterých je základní racionální důvod pro veřejnou intervenci, protože je nepravděpodobné, že by poskytování na trhu bylo adekvátní.“⁶

Veřejné služby mohou být chápány jako „*takový druh služeb (skupina služeb), které se poskytují na základě společenské smlouvy a za účelem uspokojení lidských potřeb, vycházejících z veřejného zájmu, který má nadindividuální (celospolečenský) charakter.*“⁷

Vláda ČR definuje veřejné služby jako „*služby vytvořené, organizované nebo regulované orgánem veřejné správy k zajištění, aby byla služba poskytována způsobem, který lze považovat za nezbytný pro uspokojení společenských potřeb při respektování principu subsidiarity.*“⁸

Je třeba uvést, že definice veřejných služeb se liší i v každém státě. Evropská unie se proto rozhodla zavést několik pojmů, které se snaží tyto rozdíly setřít a vystihují podstatu těchto služeb. Používá tedy výrazy jako služby v obecném zájmu a služby v obecném ekonomickém zájmu. Ty jsou pak definovány jako „*služby, které jsou veřejnými institucemi považovány za věc veřejného zájmu a jako takové se řídí zvláštními pravidly pro veřejnou službu.*“

Znaky veřejných služeb

Na základě výše zmíněných definic veřejných služeb lze shrnout jejich podstatné znaky, které se v těchto definicích objevují.

Prvním významným znakem je, že veřejné služby jsou poskytovány veřejnosti, respektive slouží k uspokojení nikoliv a priori individuálních, nýbrž celospolečenských potřeb. Uspokojování potřeb jednotlivců je pouze cestou k dosažení uspokojení celospolečenských potřeb.

S tím souvisí i druhý významný znak veřejných služeb, a to že poskytování je spojeno s veřejným zájmem na produkci těchto služeb. Veřejný zájem lze chápat jako racionální důvod k zásahu veřejného sektoru do práv jednotlivce.

⁵BROADBENT, J., GUTHRIE, J. *Public sector to public services: 20 years of “contextual” accounting research. Accounting, Auditing & Accountability Journal.* 2008, č. 21, 129 - 169.s. 132

⁶CRAFTS, N. *High quality public services for Scotland. Fraser of Allander Institute, 2004. s. 16*

⁷BENČO, J. *Veřejný sektor a veřejné služby.* Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2005. s. 37

⁸ Definice z přílohy usnesení vlády ČR č. 164 ze dne 20. února 2002 k návrhu záměru zákona standardizace vybraných veřejných služeb

Veřejné služby často naplňují znaky kolektivních statků, protože mají obvykle typické vlastnosti, jako nerivalitnost, nedělitelnost a nevylučitelnost ze spotřeby. Při produkci veřejných služeb také dochází ke vzniku externalit. Tyto vlastnosti jsou důvodem, proč trh o jejich produkci nemá zájem anebo produkuje neoptimální množství. Dochází zde tedy k selhávání trhu.

Veřejné služby jsou poskytovány v souladu s celospolečenským konsenzem, který vznikne na základě výsledků veřejné volby.

Právě se zmíněným veřejným zájmem a selháváním trhu je neodmyslitelně spjat i veřejný sektor, který má za úkol zabezpečovat, případně i poskytovat veřejné služby tam, kde je trh nedostatečný a společnost tyto služby požaduje. Veřejný sektor, respektive stát, zde tedy plní své základní funkce, kterými jsou alokační, redistribuční a stabilizační. Přítomnost veřejného sektoru je tedy dalším důležitým znakem veřejných služeb.

Veřejná služba je charakterizována následujícími rysy:

- kritériem účelu poskytování služby je veřejný zájem
- je financována z veřejných zdrojů
- má kontinuální charakter
- je to služba univerzální
- je garantována z hlediska kvantity a kvality ve formě standardů
- k zabezpečení jsou vytvářeny regulační systémy⁹

Zahraniční autor shrnuje následující znaky:

- jednostranné poskytnutí (vyloučení jiných kritérií kromě kritéria potřeby)
- financování, alespoň částečné, z veřejných zdrojů (obvykle prostřednictvím daní)
- veřejná organizace a správa (nevylučuje možnost kontrahování výkonu některých služeb);
- veřejné plánování (tj. plánování veřejné agentury nebo ve veřejné jurisdikci);
- a veřejné hodnocení.

Předpokládá se zapojení ze strany veřejnosti v placení, používání a hodnocení služby.¹⁰

⁹ Ochraňa, F.: *Sborník referátů z teoretického semináře- Standardizace veřejných služeb jako předpoklad efektivnosti rozvoje regionů*. Masarykova univerzita v Brně, 2003, s. 16.

1.2 Historické pojetí veřejných služeb

Jak se společnost postupně začíná vyvíjet, vznikají i nové potřeby, které již lidé nejsou schopni uspokojovat vlastními silami, ale pouze na základě kolektivní spolupráce. V rámci společnosti tak dochází k přirozené dělbě práce, která se stává klíčovým determinantem chování jednotlivců ve společnosti. Dochází k rozvoji řemesel a dalších činností, které mohou být chápány jako služby. V otrokářských společnostech byli otroci využíváni jak státem, například k výkonu činností úředních a soudních zřízenců, tak i soukromými osobami jako služebnictvo. V tomto období existují veřejně prospěšné služby, například udržování čistoty měst, lázeňství, kanalizace a vodovody, svobodné služby, které rozvíjejí lidský potenciál (např. umělci, učitelé, lékaři) a výše zmíněné služby, které poskytují otroci.

Následující vývoj je silně ovlivněn náboženskou ideologií křesťanství, které podporovalo nihilistický přístup k hospodářské činnosti a zdůrazňovalo prostotu. Zdrojem hlavní obživy měla být vlastní práce v zemědělství spojená s heslem „Kdo nepracuje, ať nejí“. Významnou osobností této doby byl Tomáš Akvinský, který navazoval na díla starověkých filosofů a definoval barterovou a peněžní směnu. Činnosti mající službotvorný potenciál byly buď předmětem prodeje a tedy zdrojem zisku, nebo byly součástí tzv. „artes pecuniatives“.¹¹

V 15. a 16. století docházelo v Evropě k odklonu od dogmat daných církví a tedy k osvobození myšlení a rozvoji vědy. Velkým fenoménem této doby jsou zámořské objevy, postupně vzniká kapitalismus a roste úloha měst. Do popředí ekonomických teorií se dostává merkantilismus. Vznikají také absolutistické monarchie, kde je veškerá moc centralizována do rukou panovníků. V tomto období se službami zabývali např. Barthelemy Laffemasa, který věnoval pozornost i jiným oblastem než zemědělství, nebo Antoine de Montchrétinn, který viděl význam v podpoře všech oblastí hospodářství, které v budoucnu pomocí vědeckotechnického pokroku sníží náklady a ulehčí práci.

V 17. století se vytváří nový ekonomický myšlenkový směr, který je označován jako klasická ekonomie. Prvním významným ekonomem tohoto období, který se pokusil definovat pracovní teorii hodnoty (ač nepřesně), byl William Petty. Formuloval myšlenku, že zboží má danou vnitřní hodnotu, jejíž velikost determinuje délka pracovního času, který je nutný k jeho výrobě a dopravě na trh. V jeho díle lze nalézt dělení práce na produktivní a neproduktivní. Produktivní práce je ta, která vytváří hodnotu výrobku, zatímco neproduktivní práce nemá za

¹⁰ SELEY, J. E. New Directions in Public Services. *Economic Geography*. 1981, vol. 57, no. 2. s. 1-9. s. 2

¹¹ VOLEJNÍKOVÁ, J. *Moderní kompendium ekonomických teorií: od antických zdrojů až po třetí tisíciletí*. Praha: Profess Consulting, 2005. s. 21-27 a SOJKA, M. *Dějiny ekonomických teorií*. Praha: Karolinum, 2000. s. 7-13

výsledek žádný hmatatelný produkt. Neproduktivní práce nebyla považována za schopnou směny. Právě toto dělení je následně východiskem pro dělení služeb na produktivní a neproduktivní. Ve Francii se souběžně rozvíjel fyziokratizmus, jehož představitelé poprvé začali používat pojem služby pro určité činnosti, které tehdy nazývali jako sterilní třídu. Vytvořili čtyři skupiny sterilní práce. V první skupině byly činnosti související s výrobou výrobků, do druhé spadaly činnosti související s dopravou, ve třetí byly zařazeny činnosti obchodní a jako čtvrtý druh sterilní práce vymezili poskytování čistě osobních služeb.¹²

V 18. století přichází zásadní přelom pro celou oblast ekonomické vědy v osobě Adama Smitha. Jako první začal systematicky používat pojem poskytování služeb. Podle jeho názoru je poskytování služeb uspokojujících potřeby obyvatelstva významnou oblastí pro vynakládání společenské práce. Potřeby lidí totiž mohou být uspokojeny pouze pomocí společenské spolupráce. Veškerou práci v hospodářství rozčlenil na produktivní a neproduktivní, se kterou spojoval služby. Na produktivní práci měl dva různé názory. První zní, že produktivní práce je pouze ta, která se vymění za kapitál, tedy taková, která zvyšuje hodnotu předmětu a ostatní práce je neproduktivní (většinou se právě jedná o službu) a její náklady se nijak nevrátí. Druhý názor považuje za produktivní práci tu, která je fixována k určitému výrobku, ve kterém se „zhmotňuje“. Neproduktivní práce tedy nemá za výsledek žádný výrobek, ale pouze zanechá určité pomíjivé stopy, z čehož vyplývá, že služby se spotřebovávají již v průběhu výroby. Služby jsou tedy neproduktivní činnosti mající pouze užitkovou hodnotu.¹³

V 19. století na Smitha navazuje John Stuart Mill, který rozčlenil neproduktivní práci na tři skupiny. Do první skupiny zařadil práci aplikovanou na výrobky, do druhé práci aplikovanou na člověka, která souvisí s reprodukcí lidského kapitálu, a právě do třetí skupiny práci, která není aplikovaná ani na člověka ani na výrobky. Tato skupina byla označena jako služby.

Větší rozmach v teorii veřejných služeb nastává až v 20. století. Allen G. B. Fisher přichází s rozdělením ekonomických činností v národním hospodářství do tří sektorů. První sektor zahrnuje zemědělství, dobývání nerostných surovin, produkci potravin apod., druhý sektor je tvořen průmyslem a třetí zejména službami ve všech jejich formách. Fisherovo členění ekonomických činností bylo statické, bez předpokladu možnosti přesunu jednotlivých činností mezi sektory. Touto teorií se zabýval i Jean Fourastie, který klasifikaci ekonomických

¹² HOLMAN, R., et al. *Dějiny ekonomického myšlení*. Praha: C. H. Beck, 1999. s. 10-21 a BENČO, J., KUVÍKOVÁ, H., et al. *Ekonomika veřejných služeb*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2011. s. 23 - 25

¹³ VOLEJNÍKOVÁ, J. *Moderní kompendium ekonomických teorií: od antických zdrojů až po třetí tisíciletí*. Praha: Profess Consulting, 2005. s. 48-59 a HOLMAN, R., et al. *Dějiny ekonomického myšlení*. Praha: C. H. Beck, 1999. s. 44-63

činností spojuje právě s produktivitou práce. Dynamika produktivity práce je totiž dána vědecko-technickým pokrokem, který přichází revolučně. Na tyto názory navazuje Jean Paul Coutheoux, který vnímá terciérní sektor jako sektor služeb, které rozděluje na čtyři skupiny. Na skupinu služeb veřejného charakteru (veřejná správa, obrana...), služby ekonomického řízení (banky, pojišťovny...), služby prostorově ekonomické povahy (doprava, poštovní služby, energie, obchodní zprostředkovatelství...) a služby osobní povahy (kultura, sport, vzdělání...).¹⁴

V současnosti byla teorie tří sektorů nahrazena sektory pěti. V terciérním sektoru zůstaly služby komerční povahy, do kvartálního sektoru byly začleněny služby veřejné a v kvintálním sektoru se nacházejí služby rozvíjející lidský potenciál.

1.3 Zabezpečování veřejných služeb

Nejprve je důležité uvést tři pojmy, které se k zabezpečování veřejných služeb vztahují. Jedná se o samotné zabezpečování, financování a poskytování veřejných služeb. Je nutné rozlišit veřejné zabezpečování od veřejné produkce, neboť jsou to dva odlišné pojmy, které nelze směšovat či zaměňovat.

1.3.1 Zabezpečování veřejných služeb

Jedná se o nejširší pojem, jenž v sobě zahrnuje úlohu garanta, organizátora, regulátora a kontrolora celého systému zabezpečování veřejných služeb. Zabezpečovatelem veřejné služby tedy bude veřejná autorita. Konkrétně to bude nějaká organizační složka veřejného sektoru, v jejíž kompetenci je oblast, s níž je daná veřejná služba spojena. Zpravidla se bude jednat o stát nebo územně samosprávný celek. Tato autorita pak bude rozhodovat o způsobech a zdrojích financování a o způsobech poskytování veřejných služeb. Rozsah veřejných služeb, které veřejný sektor zabezpečuje, je dán zejména historickými a společenskými zvyklostmi a požadavky a také veřejnou volbou.¹⁵

Charakter řízení veřejného sektoru, který je zabezpečovatelem veřejných služeb, prošel v uplynulých sto letech velmi dynamickými změnami. Jedná se zejména o zásadní přehodnocení role veřejného sektoru jako poskytovatele veřejných služeb a také o změnu vztahu mezi soukromým a veřejným sektorem v souvislosti s jejich zabezpečováním. Tento

¹⁴ BENČO, J., KUVÍKOVÁ, H., et al. *Ekonomika veřejných služeb*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2011. s 30-34

¹⁵ MUSGRAVE, R. A., MUSGRAVEOVÁ, P. B. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Management Press, 1994. s 8-11 a BENČO, J., KUVÍKOVÁ, H., et al. *Ekonomika veřejných služeb*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2011. s 209

vztah byl původně postaven jako řídicí – kontrolovaný, následně přešel v přímou konkurenci těchto sektorů a v současnosti se jedná o partnerství veřejného a soukromého sektoru. Takovýto vývoj umožnil vznik nových alternativních přístupů k poskytování veřejných služeb. Ještě v roce 1992 prokazatelně platilo, že veřejný sektor zahrnoval organizace poskytující služby pro veřejnost, které byly financovány z veřejných zdrojů, vlastněny a provozovány veřejným sektorem. Nicméně, již probíhala privatizace a korporatizace. Docházelo k oddělení rolí nakupujících, tedy veřejného sektoru, a poskytovatelů, tedy soukromého sektoru (*vzniká rozdíl mezi "řízením" a "veslováním"*). Jako důležité bylo vnímáno zachovat státní kontrolu nad některými veřejnými službami, a to zejména v případě inženýrských sítí. Veřejné služby mohou mít nějaký prvek veřejného financování, vlastnictví, řízení nebo regulace v různých kombinacích, ale již není potřeba přímé vlastnictví státu pro poskytování veřejných služeb¹⁶

1.3.2 Financování veřejných služeb

Financování produkce veřejných služeb je specifické právě osobou zabezpečovatele či poskytovatele. Zabezpečovatelem a často i poskytovatelem veřejných služeb je nezisková organizace. Výchozím determinantem pro dlouhodobou udržitelnost řádného fungování neziskové organizace bez ohledu na to, zda se jedná o soukromoprávní či veřejnoprávní organizaci, je zajištění dostatečného objemu finančních prostředků, které také budou ve vhodné struktuře. Právě postavení neziskových organizací jako organizací servisních a neziskových s sebou nese specifika jejich financování. Funguje zde vztah klient - nezisková organizace – donátor. Základní principy financování neziskového sektoru jsou následující.¹⁷

Vícezdrojovost

Tento princip spočívá v získávání finančních prostředků z více různých zdrojů. Hlavním cílem je zajistit nezávislost pouze na malém počtu zdrojů a předcházet tak problémům, které jsou spojeny s jejich neočekávaným výpadkem. Důvodem nutnosti využívání vícezdrojového financování je také fakt, že donátor obvykle není ochoten plně hradit náklady nějakého projektu nebo třeba provozu organizace.

Samofinancování a fundraising

¹⁶ BROADBENT, J., GUTHRIE, J. *Public sector to public services: 20 years of "contextual" accounting research. Accounting, Auditing & Accountability Journal*. 2008, č. 21, 129 - 169. s. 132 - 134 a BENČO, J., KUVÍKOVÁ, H., et al. *Ekonomika veřejných služeb*. 2011. s. 169

¹⁷ STEJSKAL, J., KUVÍKOVÁ, H., MAŤÁTKOVÁ, K.. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. s. 94

Pod pojmem samofinancování lze rozumět jakékoliv činnosti, které organizaci umožňují získat další druhy zdrojů pro svůj provoz. Samofinancování je důležitým faktorem v zajišťování stability a také nezávislosti neziskové organizace.

Fundraising je principem specifickým pro neziskový sektor a spočívá v získávání příspěvků od oslovovaných dárců. Nezisková organizace musí vyvinout určitou aktivitu pro získání finančních i nefinančních zdrojů a navázat s dárci dlouhodobé vztahy.

Neziskovost

Na rozdíl od sektoru ziskového, není v neziskovém sektoru možné použít vygenerovaný zisk na obohacení vlastníků případně členů neziskové organizace. Veškeré zdroje vytvořené v rámci hospodářské činnosti jsou použity pro financování činnosti hlavní.

Osvobození od daní

Osvobození od daní lze vnímat z hlediska toku finančních prostředků ve třech základních režimech:

- osvobození finančních toků od daní (tax exemption) - do této kategorie spadá zejména osvobození příjmů z hlavní a hospodářské činnosti od daně z příjmu právnických osob a od daní majetkových;
- úleva na dani pro neziskové organizace (tax credit) - v tomto režimu je sice nezisková organizace daňovým poplatníkem, ale má možnost uplatnit slevu na dani z příjmu;
- daňová úleva směřující k donátorům (tax benefit) - tuto skupinu lze chápat jako druh veřejné podpory soukromých osob poskytujících finanční prostředky neziskovým organizacím.¹⁸

Navíc k zajištění úspěšného fungování neziskových organizací a získávání prostředků od donátorů je důležitá:

- projektovost - donátoři nejčastěji podporují konkrétní projekty, které je zaujmou a poskytnou prostředky na úhradu nákladů souvisejících přímo s tímto projektem;
- úroveň finančního řízení - pro dlouhodobé a udržitelné fungování neziskové organizace je důležité propracované finanční řízení ve všech jeho jednotlivých složkách, kterými jsou finanční plánování, rozpočtování, řízení, kontrolování a finanční analýza.

¹⁸ STEJSKAL, J., KUVÍKOVÁ, H., MAŽÁTKOVÁ, K.. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. s. 94-98

Pro získání potřebných finančních prostředků je důležité, aby měla organizace přístup k odpovídajícím finančním zdrojům. V zásadě lze rozlišovat zdroje interní, ke kterým mohou být řazeny členské poplatky, příjmy z prodeje a podnikání, a zdroje externí, které lze dělit na soukromé (např. dary, sbírky, granty, dobrovolnictví, úvěrové prostředky apod.) a veřejné (např. dotace, výnosy z loterií, návratné finanční výpomoci, úlevy na daních, daňová asignace apod.).¹⁹

1.3.3 Poskytování veřejných služeb

Producentem veřejných služeb byl tradičně pouze stát. V současné době toto již neplatí, protože moderní přístupy opouští tradiční pojetí a staví stát především do role zabezpečovatele. Zde je tedy úkolem státu vytvořit legislativní regulaci právních forem poskytovatelů. Producentem veřejných služeb tak mohou být soukromé ziskové organizace, soukromé neziskové organizace, veřejný sektor i domácnosti (obyvatelstvo). Model zapojení soukromého ziskového a neziskového sektoru do produkce veřejných služeb ukazuje příloha A.

Správným nastavením tohoto systému zde bude prostor pro vznik tzv. public-private-mix, který by s sebou měl při správném fungování přinést i nižší míru technické a alokační neefektivnosti vznikající při poskytování veřejných služeb.²⁰

V opačném případě, tedy když zabezpečovatel bude i producentem nebo bude pouze jeden producent, budou růst náklady byrokratizace a vznikne tendence k monopolizaci. Na druhou stranu, pokud osoby zabezpečovatele a poskytovatele budou rozdílné, budou vznikat transakční náklady ze vztahu principál – agent.

Volba právní formy poskytovatele je závislá na druhu veřejné služby, která má být poskytována. U veřejných služeb, které svým charakterem spadají mezi čisté kolektivní statky, je neracionální jejich poskytování svěřit soukromému tržnímu mechanismu, protože zde nefunguje mechanismus poptávky a nabídky založený na peněžních hlasech spotřebitelů. Také nelze zanedbat vliv transakčních nákladů, které jsou spojené s poskytováním veřejné služby prostřednictvím jiného poskytovatele než veřejného sektoru.

Existují tedy tři základní možnosti toho, jaký subjekt bude poskytovatelem veřejných služeb. Může jím být pouze veřejný sektor a jeho organizace, pouze soukromý sektor, ať již

¹⁹ BENČO, J., KUVÍKOVÁ, H., et al. *Ekonomika verejných služieb*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2011. s. 249-226

²⁰ BROWN, T. L., POTOSKI, M. *The Influence of Transaction Costs on Municipal and County Government Choices about Alternative Modes of Service Provision*. *Journal of Public Administration Research and Theory*. 2003, vol. 13, issue 4. s. 441

ziskový nebo neziskový, nebo bude služba poskytována ve spolupráci soukromého a veřejného sektoru.²¹

Typy právních subjektů, které mohou být poskytovateli veřejných služeb, uvádí tabulka 1.

Tabulka 1 Možné právní formy poskytovatelů veřejných služeb

Typ organizace	Zákonná úprava	Příklad veřejné služby
Organizační složka (státu, kraje, obce)	zákon č. 218/2000 Sb. zákon č. 219/2000 Sb.	Sociální služby, Veřejně prospěšné práce
Příspěvková organizace	zákon č. 250/2000 Sb.	Školy, Technické služby
Spolek, ústav, církev	zákon č. 89/2012 Sb. zákon č. 3/2002 Sb.	Sociální služby, Komunitní centra
Svazek obcí	Zákon č.128/2000 Sb. zákon č. 250/2000 Sb.	Městská policie
Obchodní korporace (a.s., s.r.o.)	zákon č. 90/2012 Sb.	Svoz odpadu, Vodohospodářství
Družstvo, sociální družstvo	zákon č. 90/2012 Sb.	Bydlení, Sociální služby

ZDROJ: UPRAVENO PODLE²²

Při rozhodování o konkrétní formě poskytování veřejné služby by měla veřejná autorita, která je zabezpečovatelem, brát zřetel na ekonomický charakter konkrétní veřejné služby a také na vliv formy poskytování na efektivnost produkce poskytovaných služeb. Výběr způsobu zabezpečování veřejné služby s ohledem na charakter služby a specifické potřeby a podmínky ovlivňuje efektivnost produkce a úroveň kvality poskytované služby. Existují takové druhy služeb, u kterých, vzhledem k jejich specifčnosti, je efektivnější jejich poskytování veřejným sektorem i přes existenci technické a alokační neefektivnost byrokracie a obecnou tendenci veřejného sektoru k neefektivnímu fungování. Základním problémem jsou totiž transakční náklady, které vznikají veřejnému sektoru ve spojitosti s realizací partnerství. Jedná se například o náklady na zadání zakázky, vypracování a ohodnocení projektu, tvorbu smlouvy, kontrolu realizace zakázky apod. Existují tři základní kritéria, která ovlivňují výši transakčních nákladů a tím i vhodnost daných služeb k externímu zabezpečování. Jedná se o měřitelnost výstupů služeb, specifčnost těchto služeb a frekvenci zadávání. V tabulce 2 je

²¹ OCHRANA, F. *Veřejné služby - jejich poskytování, zadávání a hodnocení: teorie a metodika poptávkového způsobu poskytování a zadávání veřejných služeb na úrovni municipalit*. Praha: Ekopress, 2007. s. 55-57 a BENČO, J., KUVÍKOVÁ, H., et al. *Ekonomika veřejných služeb*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2011. s. 209-226

²² OCHRANA, F. *Veřejné služby - jejich poskytování, zadávání a hodnocení: teorie a metodika poptávkového způsobu poskytování a zadávání veřejných služeb na úrovni municipalit*. Praha: Ekopress, 2007. s. 56

přehled druhů veřejných služeb vzhledem k velikosti transakčních nákladů vzniklých externím zabezpečením.²³

Tabulka 2 Druhy veřejných služeb podle faktorů ovlivňujících transakční náklady vznikající při externím způsobu zabezpečování

Specifičnost veřejné služby/investic	Nízká	Vysoká
Měřitelnost výstupů		
Jednoduchá	(A) Měřitelné výstupy služeb s konkurenční nabídkou	(B) Měřitelné výstupy služeb s monopolní nebo oligopolní nabídkou
Náročná	(C) Obtížně měřitelné výstupy služeb s konkurenční nabídkou	(D) Obtížně měřitelné výstupy služeb s monopolní nebo oligopolní nabídkou

ZDROJ: UPRAVENO PODLE²⁴

Ve skupině veřejných služeb označené jako (A) jsou zařazeny takové, se kterými jsou spojené pouze nízké transakční náklady, což je dáno jednoduchou měřitelností výstupu dané služby, která snižuje náklady na její kontrolu. Typickou veřejnou službou spadající do této skupiny je svoz komunálního odpadu nebo technické služby. Pro zajištění tohoto typu služeb je vhodné využití externího poskytovatele.

U veřejných služeb spadajících do skupin (B) a (C) jsou transakční náklady středně vysoké. To je způsobeno u skupiny (B) zejména specifičností a rozsahem potřebných investic, neboť do této skupiny patří především síťové služby, jako jsou dodávky elektrické energie, vody, plynu apod. U skupiny (C) tyto transakční náklady vznikají z důvodu obtížné měřitelnosti výstupu těchto služeb, kterými jsou například zdravotnictví, školství apod. U těchto skupin služeb je třeba při rozhodování o jejich způsobu poskytování pečlivě posoudit konkrétní situaci.

Ve skupině (D) jsou zařazeny služby s vysokými transakčními náklady, které jsou dány jak specifičností služeb tak obtížně měřitelným výstupem. Patří sem například služby armády,

²³ BROWN, T. L., POTOSKI, M. *The Influence of Transaction Costs on Municipal and County Government Choices about Alternative Modes of Service Provision*. Journal of Public Administration Research and Theory. 2003, vol. 13, issue 4. s. 442 a OCHRANA, František. *Efektivnost zabezpečování vybraných veřejných služeb na úrovni obcí*. Praha: Oeconomica, 2007. s. 8-9

²⁴ BENČO, J., KUVÍKOVÁ, H., et al. *Ekonomika verejných služieb*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2011. s. 180

policie, hasičů apod. Tyto služby nejsou vhodné k externímu poskytování, právě z důvodu vysokých transakčních nákladů, které výrazně snižují efektivnost.²⁵

²⁵ BROWN, T. L.,POTOSKI, M. *The Influence of Transaction Costs on Municipal and County Government Choices about Alternative Modes of Service Provision*. Journal of Public Administration Research and Theory. 2003, vol. 13, issue 4. s. 442 a BENČO, J., KUVÍKOVÁ, H., et al. *Ekonomika verejných služieb*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2011. s. 180-181

2 ZPŮSOBY ZABEZPEČOVÁNÍ VEŘEJNÝCH SLUŽEB A JEJICH EFEKTIVNOST

Efektivnost lze zjednodušeně považovat za absenci plýtvání. Efektivní bude ekonomika tehdy, pokud budou disponibilní zdroje využívány co nejefektivněji takovým způsobem, aby byly uspokojeny požadavky a potřeby lidí. Efektivnost je vztahem mezi množstvím vstupů, které jsou používány v daném procesu, a mezi objemem vyprodukovaných výstupů, které jsou výsledkem takového procesu. Jedná se o stav, kdy se ekonomika nachází na hranici produkčních možností. V souvislosti s veřejnými službami lze o efektivnosti hovořit tehdy, když při vynaložení daného objemu veřejných finančních prostředků bude dosaženo optimálního množství produkovaných služeb s důrazem na jejich vysokou kvalitu. Uplatňuje se zde tzv. pravidlo 3E, které zahrnuje hospodárnost, produktivitu a účinnost. Problémem ve veřejném sektoru, respektive u veřejných služeb, je často velmi obtížná měřitelnost jejich výstupů. V mnoha případech jsou dotčené veřejné služby velmi komplexní a v důsledku toho jsou i cíle příslušných organizací poněkud mlhavě definované. Například cílem školy může být poskytovat "dobré vzdělání", ale to je mnohem těžší definovat oproti například výrobě rýže. Na druhou stranu existují některé veřejné služby, jako je svoz odpadů nebo dodávky elektrické energie, které mají poměrně snadno měřitelné výstupy.²⁶

Cíle vlády při výběru mezi alternativními způsoby poskytování veřejných služeb jsou tři. Prvním je ekonomická efektivita. To znamená, že vláda chce zajistit, že ti, kdo mají komparativní výhodu ve výrobě, ji využijí, a že budou použity vhodné metody produkce a poskytnuta určitá kvantita služeb. Druhým cílem je rovnost, tedy splnění určitých redistribučních cílů. Posledním cílem je získání renty. Vláda doufá, že získá co největší rentu (tj. zisk) od producentů.

Efektivnost při zabezpečování veřejných služeb je také výrazně ovlivněna existencí alokační a technické neefektivnosti. Alokační neefektivnost nastává v případě, že z možných variant alokace zdrojů je vybrána ta, která je z určitých důvodů nesprávná nebo méně efektivní než jiné alternativní varianty. Nesprávnost volby varianty spočívá především v tom, že jsou disponibilní zdroje alokovány v rozporu s preferencemi spotřebitelů, nebo nedochází k souladu nabídky a poptávky. Technická efektivnost spočívá v minimalizaci nákladů na

²⁶ BESLEY, T., GHATAK, M. Incentives, choice and accountability in the provision of public services. *IFS Working Papers, Institute for Fiscal Studies (IFS)* [online]. 2003, 03/08. s. 10 a STRECKOVÁ, Y. *Veřejná ekonomie pro školu i praxi*. Computer Press, 1998. s. 44.

produkci požadovaných výstupů při dané úrovni technologií a s disponibilními zdroji. Vznik těchto neefektivností je výrazně ovlivněn typem subjektu, který danou službu zabezpečuje.²⁷

Efektivnost různých ekonomických typů subjektů je zobrazena na obrázku 1.

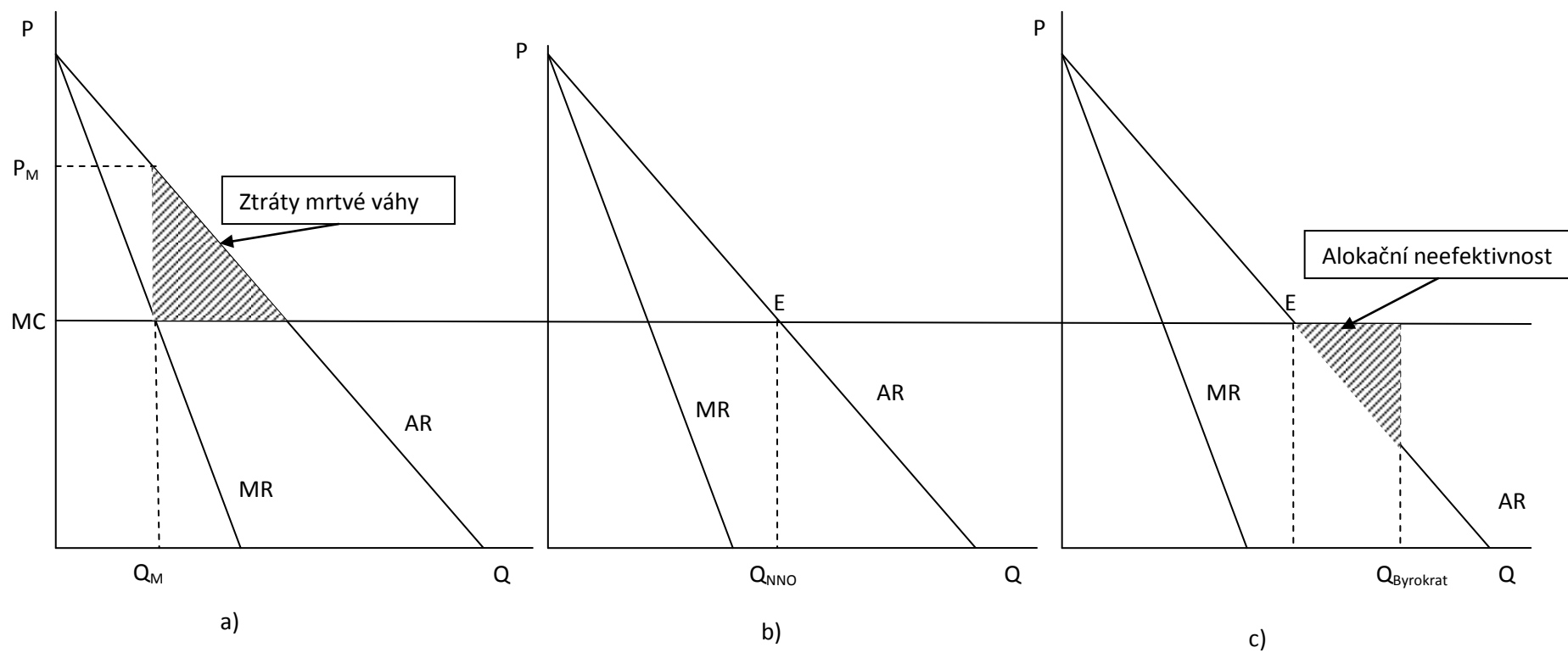
První část (1a) zobrazuje chování monopolisty. Monopolista bude poskytovat výstup Q_M , který plyne ze zlatého pravidla maximalizace zisku, tedy rovnosti marginálních příjmů (MR) a marginálních nákladů (MC), za cenu P_M . Při porovnání s dokonalou konkurencí je zde poskytnut menší výstup za vyšší cenu. Rozdíl tvoří právě tzv. ztráty mrtvé váhy, které jsou vyznačeny vyšrafovaným trojúhelníkem.

Druhá část (1b) zobrazuje chování nestátní neziskové organizace. V tomto případě bude poskytován výstup Q_{NNO} , který se bude shodovat s úrovní výstupu dokonalé konkurence z důvodu cíle NNO, kterým je obecně produkce užitku. NNO jsou motivovány k co neefektivnějšímu hospodaření, protože mají omezené zdroje. Budou tedy přicházet s nejrůznějšími inovacemi a postupy jak snížit náklady, ale poskytnout optimální množství výstupu.

Třetí část (1c) zobrazuje chování byrokrata. Byrokrat bude poskytovat úroveň výstupu $Q_{Byrokrat}$, ovlivněnou jeho snahou o maximalizaci rozpočtu. Pokud se tedy bude snažit maximalizovat svůj rozpočet, bude produkováno neefektivní množství výstupu. Vznikne tak alokační neefektivnost, která je zobrazena vyšrafovaným trojúhelníkem, což znamená, že bude poskytován větší objem výstupu, než je optimální.

²⁷ SAPPINGTON, D. E. M., STIGLITZ, J. E. *Privatization, Information and Incentives. Journal of Policy Analysis and Management*. 1987, vol. 6, issue 4. s. 569 a TETŘEVOVÁ, L. *Veřejná ekonomie*. Praha: Professional Publishing, 2008. s. 165-166

Obrázek 1 Efektivnost různých forem subjektů při poskytování veřejných služeb

ZDROJ: MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ, B., STEJSKAL, J. TEORIE A PRAXE VEŘEJNÉ EKONOMIKY. PRAHA: WOLTERS KLUWER, 2014. s. 183

2.1 Poskytování veřejných služeb veřejným sektorem

Tradičním modelem poskytování veřejných služeb byla centralizovaná produkce s cílem dosáhnout jednotné kvality a dostupnosti veřejných služeb po celém území. Tento model však měl zásadní nedostatky v absenci možnosti výběru, neboť je zřejmé že potřeby a preference spotřebitelů se v různých lokalitách liší, a neefektivně při poskytování, protože nebylo pohlíženo na spotřebitele jako na zákazníky a nebyla motivace ke snižování nákladů vzhledem k existenci, respektive neexistenci, rozpočtových omezení. S příchodem New public managementu se tento přístup změnil. Nelze však zapomenout, že zejména určité skupiny veřejných služeb jsou zásadně odlišné od služeb typických pro ziskovou sféru, a že u nich tedy nelze aplikovat postupy užívané v soukromém sektoru. Také zde hraje významnou roli nerovnost příjmů obyvatelstva. Spolu se zájmem státu na kontrole určitých strategických oblastí jsou toto hlavní důvody, proč je veřejný sektor stále také poskytovatel veřejných služeb.²⁸

Z výše uvedených skutečností je zřejmé, že veřejný sektor bude poskytovat služby, které jsou

- velmi specifické a
- mají obtížnou měřitelnost výstupů.

Může se jednat například o provozování armády, policie, hasičských sborů, řízení automobilového provozu apod. Produkce těchto služeb bude více efektivní, pokud bude prováděna veřejným sektorem, neboť by delegace poskytování na soukromý sektor přinesla tak velké transakční náklady, že by převýšily možné vzniklé úspory. Při výběru mezi veřejnými a soukromými poskytováním, je důležité vzít v úvahu jak očekávané přínosy, tak právě transakční náklady na intervence (kontrolu či nutné zásahy), a pravděpodobnost, že k této intervenci dojde. Dva důležité prvky tohoto výpočtu zahrnují

- složitost, respektive komplexnost, dané veřejné služby a
- potřebu rychlého přizpůsobení na nepředvídané eventuality, související s nutností nepřerušeno poskytování dané služby.

Pokud je taková veřejná služba neobvyklá a složitá, nepředvídané eventuality velmi pravděpodobně vzniknou. Pokud je rychlá adaptace na tyto události zásadní (například jako je tomu v případě národní obrany), snadnost intervence k přesměrování činností a omezení doby

²⁸ BESLEY, T., GHATAK, M. Incentives, choice and accountability in the provision of public services. *IFS Working Papers, Institute for Fiscal Studies (IFS)* [online]. 2003, 03/08. s.5-6

trvání opětovného vyjednávání, může být poměrně důležitá. Za takovýchto okolností bude výhodnější právě veřejné poskytování.

Na druhou stranu manažeři veřejných podniků mohou mít nedostatečnou motivaci pro kontrolu nákladů, k čemuž je vede vědomí, že vláda pravděpodobně bude poskytovat dotace na vyrovnání případného překročení nákladů.²⁹

Největší vliv na efektivnost při poskytování veřejných služeb ze strany veřejného sektoru bude způsoben selháváním veřejné volby z důvodu existence zájmových skupin a to především byrokracie. Byrokracie je totiž silná zájmová skupina složená z jednotlivců s vlastními zájmy a preferencemi a motivovaných vlastními užitky. Své zájmy upřednostňují před veřejnými zájmy. Převaha vychází zejména z existence silné informační asymetrie na straně byrokratů. Cíle byrokratů často nejsou v souladu s cíli dané organizace. Každý byrokrat bude maximalizovat svůj vlastní užitek pomocí velikosti svého úřadu, který spravuje. Jeho cílem je tedy maximalizace rozpočtu daného úřadu, protože s rostoucí velikostí úřadu roste byrokratova prestiž a také jeho moc. Byrokraté s nižším postavením budou jako hlavní cíl sledovat co možná nejdélsí setrvání ve svém úřadu s čímž se bude pojit „opatrnost“ při výkonu pracovních úkolů, tedy činnost byrokrata bude výrazně pomalejší než by tomu bylo u zaměstnance soukromého sektoru na srovnatelné pozici. Právě v důsledku činnosti byrokratů bude vznikat alokační neefektivnost, plynoucí především ze vztahů principál – agent, které jsou v případě určitých veřejných služeb naprosto neodmyslitelné (zdravotnictví, státní správa apod.), a technická neefektivnost.³⁰

Hlavními právními formami, které budou použity u veřejných poskytovatelů, budou organizační složky a příspěvkové organizace státu, krajů a obcí, veřejnoprávní organizace a instituce a státní a municipální obchodní společnosti. Další možnou formou poskytování veřejných služeb je také využití vlastních zaměstnanců.

Příspěvkové organizace a organizační složky

Hlavním účelem této formy je poskytování veřejně prospěšných služeb. Budou působit zejména v oblastech jako je veřejná správa, obrana, bezpečnost, justice, vzdělávání, věda a výzkum, zdravotnictví, sociální služby nebo kultura. Tyto oblasti právě spadají do kategorie

²⁹ SAPPINGTON, D. E. M., STIGLITZ, J. E. Privatization, Information and Incentives. *Journal of Policy Analysis and Management*. 1987, vol. 6, issue 4. s. 580-581

³⁰ NISKANEN, W. A. *The peculiar economics of bureaucracy*. *The American Economic Review*. 1968, vol. 58, no. 2. s. 293-303 a NISKANEN, W. A. *Bureaucrats and Politicians*. *Journal of Law and Economics: Economic Analysis of Political Behavior: Universities-National Bureau Conference Series Number 29*. 1975, Vol. 18, No. 3 s. 618-619

velmi komplexních, specifických a obtížně měřitelných veřejných služeb. Ke konci roku 2013 bylo evidováno 281 organizačních složek státu a 10 589 příspěvkových organizací.

Organizační složky jsou zřizovány buď ze zákona, nebo orgánem veřejné správy. Typickým příkladem využití organizační složky zřízené zákonem je poskytování služeb veřejné správy (ministerstva, katastrální úřady) a organizační složky zřízené orgánem veřejné správy je poskytování služeb vnitřní bezpečnosti (policie, hasiči, krajské hygienické stanice). Organizační složky nemají vlastní právní subjektivitu a hospodaří s prostředky veřejného rozpočtu. Příjmy a výdaje organizační složky náleží rozpočtu, se kterým tato hospodaří. Rozpočet je platný vždy po jeden fiskální rok. Kromě prostředků rozpočtu hospodaří organizační složka také s tzv. mimorozpočtovými zdroji, kterými jsou prostředky jejich fondů, zisk z hospodářské činnosti, peněžité dary, případně prostředky ze zahraničí.

Snaha o efektivní chování při hospodaření organizační složky vyplývá ze zákona, který ukládá využití prostředků na *„krytí nezbytných potřeb a na opatření zakládající se na právních předpisech“*. Dále zákon stanoví, že musí být zajištěno *„aby vynakládání výdajů bylo co nejhospodárnější, nejefektivnější a nejúčelnější“*

Typickým využitím příspěvkové organizace jsou školská zařízení, knihovny, divadla, zdravotnická zařízení apod. Příspěvková organizace hospodaří v rámci své hlavní činnosti s příjmy z této činnosti, tedy zejména s poplatky za poskytování služeb, a s příspěvkem ze státního, krajského či municipálního rozpočtu. Příjmy náleží příspěvkové organizaci a případný deficit je dorovnán právě příspěvkem z rozpočtu. Rozpočet příspěvkové organizace je sestavován jako vyrovnaný.

Efektivní fungování příspěvkové organizace je také upraveno zákonem, který stanoví, že finanční prostředky mohou být použity pouze ke *„krytí nezbytných potřeb, na opatření zakládající se na právních předpisech a na krytí opatření nutných k zabezpečení nerušeného chodu organizace“*. Také platí ustanovení o efektivním, hospodárném a účelném vynakládání finančních prostředků.³¹

Státní, krajské a municipální obchodní společnosti

Jedná se o právnické osoby založené podle zákona o korporacích, v nichž má stát, kraj či obec majoritní podíl, tedy více než 50 %. Podle výzkumů, které se zabývají využíváním obecních obchodních společností, jsou tyto významným prostředkem pro zajišťování veřejných služeb na úrovni samosprávných územních celků. Například při údržbě

³¹ zákon č. 218/2000 Sb. a zákon č. 219/2000 Sb. a zákon č. 250/2000 Sb.

komunikací, nakládání s komunálním odpadem, správě veřejného osvětlení a péči o podobu obce, tyto společnosti mají více než 25 % podíl na trhu s těmito službami. Dalším typickým příkladem využití je oblast vodohospodářství (údržba a provoz vodovodů a kanalizací) či autobusové dopravy. Do této skupiny lze zařadit i oblast služeb železniční dopravy, i když vznik těchto společností je dán jiným zákonem.

Finanční prostředky jsou získávány od „zákazníků“ odebírajících danou službu. Jedná se tedy jak o veřejný sektor (obce, kraje, stát), tak i o samotné občany (např. vodné a stočné, jízdné).

Ekonomická efektivnost je sledována podle uvážení zainteresovaných subjektů. Podle výzkumů provedených na úrovni obcí, se obce ekonomickou efektivností poskytování většiny veřejných pomoci obchodních společností služeb spíše nezabývají (výjimkou je nakládání s komunálním odpadem).³²

2.2 Poskytování veřejných služeb s využitím veřejno – soukromého partnerství

Současným trendem je tzv. public – private – civil sector mix, competition and co-operation. Pod tímto pojmem se skrývá situace kdy za vhodných podmínek spolu jednotlivé vlastnické formy subjektů, tedy veřejné, soukromé ziskové a soukromé neziskové subjekty, soutěží o veřejné zakázky a v jiných situacích spolupracují. Principem je nalézt pro daný konkrétní úkol optimální kombinaci této spolupráce či soutěže. Jednou z nejvíce používaných forem této spolupráce je tzv. public private partnerships (PPP), další možností je kontrahování, tedy smluvní zabezpečování poskytování veřejných služeb. Systém PPP projektů má jako každý jiný přístup k poskytování veřejných služeb pozitivní i negativní stránky.

Projekty mohou být realizovány ve třech možných formách vzhledem k vlastnictví a provozování. Zaprvé se jedná o veřejné vlastnictví a veřejné provozování, kdy je projekt ve veřejném vlastnictví, veřejná autorita zabezpečuje kontrolu projektu a většinu rizik nese veřejný sektor. Druhou možností je veřejné vlastnictví projektu a jeho provozování soukromým sektorem, jehož výhoda spočívá v možnosti poskytnutí inovací, zkušeností s řízením, efektivnosti a finančních prostředků soukromým sektorem a zastřešení rizik, které jsou pro soukromý sektor neprůchodná, ze strany veřejného sektoru. Poslední možností je

³² OCHRANA, F. *Efektivnost zabezpečování vybraných veřejných služeb na úrovni obcí*. Praha: Oeconomica, 2007 a PAVEL, J. *Efektivnost a transparentnost obecních obchodních společností*. Praha: Transparency International, 2006.

soukromé vlastnictví projektu a jeho provozování soukromým sektorem. Tyto projekty jsou založeny na závazku veřejného sektoru k odkupu produkovaných výstupů po určitý čas. Přehled možných kombinací provozování PPP projektů je umístěn v příloze B.³³

Hlavní přínosy ke zvýšení efektivity jsou

- rychlost realizace,
- ziskový motiv soukromého sektoru,
- rozložení rizik a
- účinnost výběru poplatků.

PPP projekty jsou přínosné zejména z hlediska rychlosti jejich implementace, kdy rychlost realizace velkých projektů prostřednictvím veřejného sektoru je podstatně pomalejší ve srovnání se sektorem soukromým. Také se zde projevuje ziskový motiv soukromého sektoru, který bude vytvářet větší tlak na snižování nákladů než sektor veřejný a tím bude přispívat ke vzniku úspor veřejných prostředků. Soukromý sektor je efektivnější v oblasti managementu rizik a na druhou stranu veřejný sektor bude ochoten nést určitá rizika, která by pro soukromý sektor byla nepřijatelná.

Diskutabilní oblastí je zvyšování kvality veřejných služeb, které podle některých studií s sebou PPP projekty přináší, ale podle jiných nikoliv. Soukromý sektor bude také efektivnější ve vybírání poplatků od veřejnosti, čímž bude snižovat potřebu čerpání finančních prostředků z veřejných rozpočtů. V neposlední řadě může úzká spolupráce soukromého a veřejného sektoru pomoci ke zvýšení kvality managementu ve veřejném sektoru, kdy dojde k transferu znalostí a dobrých zkušeností.

Efektivitu snižuje zejména

- nedokonalé smluvní ošetření,
- problém veřejné kontroly a politické odpovědnosti,
- komplexnost a obtížná měřitelnost veřejné služby.

Velkým rizikem PPP projektů je zejména otázka stanovení kvality poskytovaných veřejných služeb a s tím související nedokonalé smluvní ošetření tohoto problému. PPP projekty se využívají k dlouhodobější spolupráci, která často přesahuje několik volebních

³³ OCHRANA, F. Zabezpečování veřejných služeb: vybraná metodologická východiska. 2007. s. 10 a BENČO, J., KUVÍKOVÁ, H., et al. *Ekonomika veřejných služeb*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2011. s 190-194

období, s čímž se pojí problém existence efektivní veřejné kontroly a zejména politické odpovědnosti. Diskutabilní je právě fakt, že současná politická reprezentace de facto rozhoduje o výdajích reprezentací budoucích.

Dalším velmi častým problémem je, že soukromý sektor se snaží převést veškerá rizika na sektor veřejný a naopak si ponechat veškeré výnosy, navíc veřejný sektor ani nemá přílišnou motivaci k tomu, aby takovéto snahy soukromého sektoru jakkoliv negoval, protože neúspěch projektu se více méně zástupců veřejného sektoru osobně nijak nedotkne a veřejný sektor není ohrožován rizikem bankrotu. Spolupráce musí být výhodná pro oba sektory.

Již zmíněná efektivita veřejné kontroly je také velmi zásadním faktorem efektivity poskytování veřejných služeb pomocí partnerství veřejného a soukromého sektoru. Je důležité, aby bylo pečlivě posouzeno, zda daný typ veřejné služby je vůbec pro kontrahování či PPP projekt vhodný. V rámci České republiky je nutné podotknout, že PPP projekty příliš nefungují a více jich bylo neúspěšných než úspěšných.³⁴

Právní formy využívané při realizaci veřejno – soukromého partnerství

Pro realizaci projektů veřejno – soukromého partnerství budou využity zejména právní formy obchodních korporací založených na základě zákona o korporacích. V případě realizace komplexních a dlouhodobých PPP projektů je časté zřízení tzv. účelově založené společnosti (Special Purpose Vehicle).

Financování této společnosti probíhá buď na základě smlouvy z veřejného sektoru ve formě ročních poplatků, nebo přímým vybíráním poplatků od uživatelů.

2.3 Poskytování veřejných služeb soukromým sektorem

Převod poskytování služeb z gesce veřejné organizace na organizaci soukromou je označován jako outsourcing. V současnosti je outsourcing poskytování veřejných služeb poměrně rozšířenou záležitostí. I navzdory tomu, že s outsourcingem poskytování veřejných služeb existuje mnoho praktických zkušeností ze stran vlád na všech úrovních a v mnoha různých státech, je stále poměrně malá shoda na tom, zda je outsourcing za každých okolností prospěšný. Tato otázka v posledních letech nabyla na významu, protože outsourcing se přesunul z jednoduchých úkolů, jako je úklid a odvoz odpadu na daleko složitější a komplexnější úkoly, jako je poskytování podpůrných služeb pro vojáky v poli. Jako příklad lze uvést situaci, kdy americká armáda přesunula řadu úkolů, které obvykle vykonávají vojáci,

³⁴ PAVEL, J. *Ekonomie transakčních nákladů a implementace PPP projektů v České republice*. 2006. s.3-6

do rukou soukromých dodavatelů. Válka v Iráku a její následky byla pro tento systém outsourcingu jeho první velkou zkouškou v boji a systém selhal.

Zastánci outsourcingu tvrdí, že je to silný nástroj, pomocí kterého lze snižovat veřejné výdaje a zvyšovat výkonnost veřejné správy a to z důvodu vysoce efektivního fungování konkurenčního trhu. Uvádí se několik hlavních determinantů, které zaručují zvýšení efektivnosti v případě využití outsourcingu služby do rukou soukromého sektoru. Jsou jimi především

- postoj producenta k riziku,
- lepší informace o technologii produkce,
- měřitelnost poskytovaných služeb,
- jednoduchost poskytovaných služeb,
- existence hierarchického řízení,
- existence jediného principála a
- bezvadné sestavení smlouvy.

Pokud potenciální producenti mají lepší informace o technologii produkce a mají vyšší odpor k riziku než vláda, je delegace výroby výhodná, protože rozhodování o produkci je umístěno v rukou jednotlivců, kteří jsou lépe informováni a tedy lépe schopni provádět výrobu. Důležitá je také měřitelnost poskytovaných služeb, kdy za ideálních podmínek bude výstup producenta perfektně a bez nákladů zjistitelný všemi stranami. Nutné je dbát také na existenci hierarchického řízení a existenci více principálů. V ideálním případě budou existovat preference pouze jednoho principála a budou mít pouze jeden cíl. Na efektivnost má vliv přítomnost soutěže (konkurence), motivace subjektů (zisk, užitek) a způsob vlastnictví (soukromé).³⁵

Outsourcing by měl vést k efektivnější alokaci zdrojů a tím snížit fiskální tlak na veřejný sektor. Nicméně zvýšení účinnosti a snížení nákladů není snadné doložit, zejména z důvodu často velmi obtížné měřitelnosti výstupů veřejných služeb. Mnoho studií však potvrzuje dosažení úspor při využití outsourcingu. Existuje celá řada možností, co může být zdrojem

³⁵ JENSEN, P. H., STONECASH. R. E. The Efficiency of Public Sector Outsourcing Contracts: A Literature Review. *SSRN Electronic Journal*. 2004, No. 29/04. s. 773-777 a SAPPINGTON, D. E. M., STIGLITZ, J. E. Privatization, Information and Incentives. *Journal of Policy Analysis and Management*. 1987, vol. 6, issue 4. s. 570-577

pro tyto úspory. Příkladem může být substituce kapitálu za práci, efektivnější pracovní postupy, úspory z rozsahu, inovace a zvýšení intenzity práce apod.

Důležitým faktorem efektivnosti projektu je dobré sestavení smlouvy, ve které by měl principál přenést větší část rizika na agenta, aby zajistil motivaci pro dobré poskytování služeb.

K externímu poskytování budou vhodné zejména služby, které nevyžadují příliš specifické investice a mají relativně snadno měřitelný výstup. Typickými službami budou svoz odpadu, udržování veřejných prostranství, správa hřbitovů, parků, parkovišť apod. V případě takovýchto služeb dochází prokazatelně k úsporám při poskytování služeb soukromým sektorem.³⁶

Odpůrci namítají, že veškeré úspory dosažené outsourcingem budou pouze přechodné, a že outsourcing nepříznivě ovlivňuje podmínky zaměstnávání pracovníků a může vést ke snížení kvality poskytovaných služeb. To zvyšuje pravděpodobnost, že předpokládané zvýšení efektivity spojené s outsourcingem je pouze iluzorní. Zhoršení kvality může být způsobeno tím, že v případech, kdy je agent principálovi odpovědný za více úkolů, což v případě komplexnosti některých veřejných služeb platí, jeho snaha bude nejvíce zaměřena na nejsnadněji měřitelný úkol, za jehož splnění bude odměněn. To znamená, že agent může zvolit zvýšení produktivity na úkor kvality výstupu.

Outsourcing je založen na smluvním základě a prakticky není ani možné v takovýchto smlouvách předpokládat všechny eventuality, které mohou nastat.

Soukromý sektor má určitě silnější motivaci jak ke snížení nákladů, tak ke zlepšení kvality poskytovaných služeb než sektor veřejný. Problém však nastává v situaci, kdy je kvalita služby špatně měřitelná, což vede soukromý sektor pouze ke snižování nákladů, a to se může promítnout právě na kvalitě poskytovaných veřejných služeb.³⁷

Hlavními právními formami, které budou použity u soukromých poskytovatelů, budou obchodní korporace, spolky, ústavy, církve a náboženské společnosti a ještě stále existující obecně prospěšné společnosti. Vzhledem k významu nestátních neziskových organizací a jejich potenciálu jim bude věnována následující podkapitola.

³⁶ JENSEN, P. H., STONECASH. R. E. The Efficiency of Public Sector Outsourcing Contracts: A Literature Review. *SSRN Electronic Journal*. 2004, No. 29/04. s. 773-777 a SAPPINGTON, D. E. M., STIGLITZ, J. E. Privatization, Information and Incentives. *Journal of Policy Analysis and Management*. 1987, vol. 6, issue 4. s. 570-577

³⁷ JENSEN, P. H., STONECASH. R. E. Incentives and the Efficiency of Public Sector-outsourcing Contracts. *Journal of Economic Surveys*. 2005, vol. 19, issue 5. s 767-773

Obchodní korporace

Jedná se o právnické osoby založené podle zákona o korporacích. Nejčastěji se využívá právní forma společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti či družstva. Jsou to typické právní formy spadající do soukromého ziskového sektoru, jejichž hlavním motivem je tvorba zisku.

Typickým příkladem využití těchto právních forem při poskytování veřejných služeb je nakládání s komunálním odpadem, údržba veřejné zeleně, autobusová doprava, ale i zdravotnické, sociální či vzdělávací služby.

Financování těchto subjektů se realizuje z výnosů za poskytnuté služby, přičemž za služby je placeno jak veřejným sektorem, tak i samotnými uživateli.

Efektivnost poskytování veřejných služeb je řešena jednak v ustanoveních smlouvy a jednak samotnou obchodní korporací, která sleduje cíl maximalizace zisku.

2.4 Nestátní neziskové organizace

Nestátní neziskové organizace jsou významným poskytovatelem veřejných služeb. Z hlediska efektivity produkce výstupu by teoreticky měly být nejefektivnějším poskytovatelem těch veřejných služeb, u kterých je možné, aby jim byly svěřeny.

Hlavními znaky nestátních neziskových organizací jsou:³⁸

- institucionalizovanost (organized) - tj. mají určitou organizační strukturu, která může vyplývat z formální či právní registrace nebo být dána jiným způsobem, jako například jednacími pravidly, pravidelnými schůzemi a podobně;
- privátnost (private) - znamená institucionální oddělení od státní správy a jejích orgánů, které ale nevylučuje podporu ze strany státu či účast státních úředníků ve vedení;
- neziskovost (non-profit) - dosažení zisku není vyloučeno, ale tento zisk musí být použit výhradně k dosažení cílů neziskové organizace a nikoliv přerozdělován mezi vlastníky či vedení organizace;
- samosprávnost a autonomie (self-governing) - tzn. organizace mají vlastní pravidla a postupy, které umožňují řízení vlastní činnosti zevnitř organizace;

³⁸ SALAMON, L. M., ANHEIER, H. K. *Defining the nonprofit sector: a cross-national analysis*. New York: Manchester University Press, 1997. s 33-34

- dobrovolnost (voluntary) - fungování je spojeno s dobrovolností ať již ve formě dobrovolnictví nebo např. čestnou účastí ve správních radách v případě sponzorů.

Právě princip neziskovosti odbourává výše zmíněné příčiny neefektivnosti při poskytování veřejných služeb soukromým sektorem, tedy snahu o dosažení zisku na úkor kvality poskytované služby.

Právní formy nestátních neziskových organizací v České republice

Právní formy neziskových organizací určují například následující právní normy:

- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění;
- zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, v platném znění;
- zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích, v platném znění.

Na základě těchto norem lze založit mimo jiné tyto nestátní neziskové organizace:

- spolky;
- ústavy;
- církve a náboženské společnosti;
- nadace a nadační fondy;
- politické strany a politická hnutí.

Vzhledem k tomu, že nová právní úprava nabyla účinnosti k 1. 1. 2014, již sice nelze zakládat obecně prospěšné společnosti a občanská sdružení, ale tyto právní formy stále existují. Občanská sdružení jsou zákonem automaticky považována za spolky s povinností přizpůsobit své stanovy nové právní úpravě, kde je to vyžadováno. Obecně prospěšné společnosti mohou existovat dokud nezaniknou.

V tabulce číslo 3 je uveden přehled základních charakteristik nejvýznamnějších typů nestátních neziskových organizací poskytujících veřejné služby.

Nestátní neziskové organizace využívají ke svému financování multizdrojový princip. Převážná část finančních prostředků je získávána v podobě dotací od veřejného sektoru, menší část pochází z výnosu z hlavní činnosti, například z uživatelských poplatků, a z dalších vlastních zdrojů (například členské poplatky, hospodářská činnost apod.). Jisté objemy

finančních prostředků jsou získávány od soukromých subjektů například ve formě sponzoringu či darů.

Vzhledem k omezenosti zdrojů, jak finančních tak i nefinančních, jsou tyto organizace nuceny k velkému důrazu na jejich efektivní využívání. Navíc je zde akceptován princip subsidiarity, kdy NNO jako poskytovatelé veřejných služeb „vidí“ konkrétní osoby a jejich potřeby. Významná je také flexibilita reakce na aktuální a akutní problémy a společenskou situaci.

Tabulka 3 Přehled nejdůležitějších typů nestátních neziskových organizací v ČR poskytujících veřejné služby

	Spolek (z. s.)	Ústav (z. ú.)	Církev a náboženská společnost
Zakládací dokument	Stanovy	Zakládací listina Pořízení pro případ smrti	Základní dokument
Způsob vzniku	Zápis do veřejného rejstříku	Zápis do veřejného rejstříku	Registrace u ministerstva kultury po přiložení základní charakteristiky církve a náboženské společnosti, jejího učení a poslání, základního dokumentu a 300 podpisů občanů ČR
Orgány	Statutární orgán Nejvyšší orgán (obvykle členská schůze)	Statutární orgán (ředitel) Nejvyšší orgán (správní rada)	Statutární orgán
Účel založení	Vzájemná prospěšnost Veřejná prospěšnost Pomezí vzájemné a veřejné prospěšnosti	Činnost užitečná společensky nebo hospodářsky s využitím osobní a majetkové složky každému rovnocenně dostupná za podmínek předem stanovených	Dobrovolné sdružování fyzických osob za účelem svébytně rozhodovat o věcech spojených s vyznáváním víry, o organizaci náboženského společenství a o vytváření k tomu určených institucí
Možnost ziskové činnosti	Hospodářská činnost nesmí být na úkor hlavní činnosti a musí podporovat činnost hlavní nebo hospodárné využití majetku	Hospodářská činnost nesmí být na úkor hlavní činnosti a zisk může být použit jen k podpoře hlavní činnosti a k úhradě nákladů na vlastní správu	Pouze jako doplněk k hlavní činnosti
Zánik	Rozhodnutí soudu, fúze nebo rozdělení spolku, dobrovolné rozpuštění	Rozhodnutí soudu, vlastní rozhodnutí	Rozhodnutí ministerstva, vlastním rozhodnutím, uplynutím doby, na kterou byla založena, likvidace

ZDROJ: ZÁKON Č. 89/2012 SB. A ZÁKON Č. 3/2002 SB.

Příklady využití jednotlivých právních forem NNO při poskytování veřejných služeb

Typickým příkladem nestátní neziskové organizace z oblasti církví a náboženských společností poskytující veřejné služby, v tomto případě se jedná konkrétně o sociální, zdravotnické a vzdělávací služby, je církevní právnická osoba Diecézní katolická charita. Ta je zřizována jednotlivými biskupstvími římskokatolické církve na území ČR.

Právní forma ústavu není ještě v současné době příliš rozšířená, přesto již různé ústavy existují. Jedná se například o Ústav pro podporu investic, z. ú. s předmětem činnosti podpora českého podnikatelského sektoru v oblasti realizaci zahraničních investic, podpora rozvoje českého právního i ekonomického prostředí coby cílové země pro zahraniční investice a osvětová činnost v oblasti investic. Jiným příkladem je Ústav onkologické psychologie, z.ú., který má za cíl rozvíjet a propagovat medicínský obor onkopsychologie, vyvíjet úsilí pro zvýšení uznání důležitosti psychologické podpory u onkologicky nemocných, seznamovat širokou veřejnost s psychickou, sociální a duchovní oblastí péče o onkologicky nemocné, vytvářet zázemí a podmínky pro profesionály i dobrovolníky v oblasti péče o onkologicky nemocné apod. Dalším příkladem je Ústav Pohoda, z. ú., který jako svou činnost má podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením, začleňování sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením, včetně odstraňování bariér v jejich přístupu k zaměstnání a provozování hospodářské (sociální podnikatelské) činnosti za účelem podpory vlastní sociální činnosti v souladu s právními předpisy České republiky a v souladu s principy sociálního podnikání.

Spolky jsou nejrozšířenější právní formou nestátních neziskových organizací v ČR. Na konci roku 2013 bylo podle dat Českého statistického úřadu v ČR evidováno na 117 517 občanských sdružení a jejich organizačních jednotek. Příkladem spolku poskytujícím veřejné služby může být Český červený kříž a jeho pobočné spolky po celém území ČR, který poskytuje zejména zdravotnické služby, Armáda spásy v České republice, z. s. nebo například YMCA v České republice, poskytující sociální služby. Rozšířenou službou je i péče o dítě, kterou poskytují různá rodičovská či mateřská centra.

3 ANALÝZA ZABEZPEČOVÁNÍ VYBRANÝCH VEŘEJNÝCH SLUŽEB

Pro následující analýzu byla vybrána z množiny veřejných služeb kategorie služeb sociálních. Sociální služby jsou v České republice upraveny zvláštním zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách v platném znění.

Sociální služby jsou významným nástrojem sociální politiky nejen v ČR, ale i v dalších evropských zemích. Sociální služby jsou nástrojem, který má napomoci vyřešit obtížné životní situace ať už jednotlivců, rodin nebo i celých skupin a tím umožnit těmto občanům začlenit se zpět do společnosti či alespoň zlepšit kvalitu jejich života.

Zákon o sociálních službách rozlišuje tři základní kategorie poskytování těchto služeb. Sociální služby se poskytují jako pobytové, ambulantní nebo terénní. Zákon dále rozlišuje tři kategorie sociálních služeb, kterými jsou sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence.

V této práci budou pro následující analýzu efektivnosti poskytování využity právě služby sociální péče, které *napomáhají osobám se stabilizovaným zdravotním stavem zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost s cílem umožnit jim zapojení do běžného života společnosti, a v případech, kdy toto vylučuje jejich stav, zajistit jim důstojné prostředí a zacházení.*³⁹ Pro porovnání byla vybrána zařízení pro poskytování sociálních služeb domovů pro seniory.

Hlavním principem, který je při financování sociálních služeb uplatňován, je princip vícezdrojového financování. Hlavními zdroji financování sociálních služeb jsou především

- dotace z veřejných rozpočtů,
- příspěvek na péči,
- úhrada klientů za poskytované služby,
- úhrada ošetrovatelské a rehabilitační péče ze zdrojů veřejného zdravotního pojištění.

Sociální služby jsou v České republice standardizovány. Standardizace vychází ze zákona o sociálních službách, kde jsou stanoveny tři základní oblasti pro standardy kvality sociálních služeb. Jedná se o standardy procedurální, personální a provozní. Standardy sociálních služeb jsou souborem kritérií, jejichž prostřednictvím je definována úroveň kvality poskytování sociálních služeb v oblasti personálního a provozního zabezpečení sociálních služeb a v oblasti vztahů mezi poskytovatelem a uživateli služeb.

³⁹ §38 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách v platném znění

Základními činnostmi při poskytování sociálních služeb jsou pomoc při zvládnutí základních životních potřeb, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování nebo pomoc při zajištění bydlení, pomoc při zajištění chodu domácnosti, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, poradenství, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutické činnosti a pomoc při prosazování práv a zájmů.

Poskytovatelem sociální služby je právnická nebo fyzická osoba, která má k této činnosti oprávnění dle zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách. V současnosti je registrováno 538 poskytovatelů služby domova pro seniory. Pro účely této diplomové práce byli vybráni tři poskytovatelé ze třech sektorů národního hospodářství. Jedním z nich je spolek, druhým společnost s ručením omezeným a třetím subjektem je příspěvková organizace obce.

3.1 NADĚJE - Dům pokojného stáří

Spolek NADĚJE vznikl 21. srpna roku 1990 v hlavním městě Praze. Z počátečního nadšení několika jednotlivců vyrostla organizace, která dnes působí na celém území české republiky. Od počáteční pomoci uprchlíkům z Rumunska se programy pomoci postupně rozšiřovaly na další skupiny potřebných lidí. Cílem spolku je od počátku poskytovat klientům kvalitní sociální služby na vysoké odborné úrovni.

Účelem, cílem a společným zájmem členů je vybudování a provozování sítě veřejně prospěšných služeb lidem na křesťanských principech. Ve svých zařízeních i mimo ně poskytuje NADĚJE jako svou hlavní činnost služby duchovní, sociální, zdravotní, poradenské, osvětové, vzdělávací, výchovné, apod., včetně doplňkových služeb. Své služby zaměřuje zejména na lidi osamělé, zdravotně postižené, na rodiny, děti i rodiče, lidi sociálně vyloučené nebo jinak znevýhodněné nebo ohrožené s cílem podpořit jejich kompetence a zlepšit vztahy. Pracuje s dětmi, mládeží, dospělými i seniory.

NADĚJE působí ve Vysokém Mýtě již od roku 1992. Pracovníci Domu pokojného stáří Naděje tu pečují o seniory, kteří potřebují v důsledku nemoci či vysokého věku pomoc druhých. Usilují o to, aby klienti a jejich blízcí prožívali důstojné stáří, zůstávali přirozenou součástí místní komunity a stále objevovali drobné každodenní radosti.⁴⁰

V rámci poskytování služeb domova pro seniory jsou v Domově pokojného stáří poskytovány klientům následující služby:

⁴⁰ Vysoké Mýto - nadeje.cz. *Vysoké Mýto - nadeje.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: http://www.nadeje.cz/vysoke_myto/dum_pokojneho_stari

- veškeré základní služby podle zákona 108/2006 Sb. a vyhlášky 505/2006 Sb.
 - poskytnutí ubytování
 - poskytnutí stravy
 - pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu
 - pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu
 - zprostředkování kontaktu se společenským prostředím
 - sociálně terapeutické činnosti
 - aktivizační činnosti
 - pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí
 - základní sociální poradenství
- ošetrovatelské činnosti zdravotního personálu (zdravotní sestry - odbornost 913)
- fakultativní služby (např. dovážka do města, úpravy oděvů, nadstandardní elektrospotřebiče, vedení depozit ...)
- pastorační a duchovní služby (pravidelné ekumenické bohoslužby, návštěvy pastoračního pracovníka)
- knihovna
- čajovna
- služby kadeřnice a pedikérky (zajišťovány přes externí dodavatele)

Služby jsou určeny pro ty, kdo mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku, jsou závislí na pravidelné pomoci jiné fyzické osoby, dosáhli věku rozhodného pro přiznání starobního důchodu a komunikují v českém nebo slovenském jazyce.

Ubytovací kapacita domova je 80 osob, přičemž v roce 2013 bylo ubytováno průměrně 74,12 osob a v roce 2014 to bylo 75,22 osob. V tabulce 4 lze vyčíst věkové složení klientů domova pro seniory.

Tabulka 4 Věkové rozložení klientů Domova pokojného stáří NADĚJE

	2013	2014
50 - 65 let	4	3
66 - 75 let	13	12

Nad 75 let	59	59
Průměrný věk uživatelů	81,5	82,1

ZDROJ: INTERNÍ DATA SPOLKU NADĚJE

Podle zákona o sociálních službách náleží osobám uvedeným v §4 odst. 1 téhož zákona příspěvek na péči a to podle stupně jejich závislosti na péči jiné osoby. Zákon rozlišuje čtyři kategorie závislosti od lehké až po úplnou. Rozložení klientů podle stupně závislosti ukazuje tabulka 5.

Tabulka 5 Počet klientů podle typu příspěvku na péči v Domově pokojného stáří NADĚJE

	2013	2014
I. stupeň	19	23
II. stupeň	18	17
III. stupeň	16	16
IV. stupeň	13	12
Bez příspěvku	8	8

ZDROJ: INTERNÍ DATA SPOLKU NADĚJE

Příspěvek na péči je využit na platbu poskytnutí služeb péče, zatímco ubytování a stravu hradí klient z vlastních prostředků. Po úhradě za ubytování a stravu při poskytování pobytových služeb v domovech pro seniory musí osobě zůstat alespoň 15 % jejího příjmu. V tabulce 6 lze vidět výši úhrad za poskytované služby a v tabulce 7 je ukázáno rozložení klientů podle výše placené úhrady.

Tabulka 6 Výše úhrady za poskytované služby v Domově pokojného stáří NADĚJE v roce 2014

složka	výše úhrady/den
ubytování	od 159 Kč do 210 Kč (podle typu pokoje)
stravování	70 Kč oběd, 146 Kč celodenní strava 70 Kč oběd, 152 Kč celodenní strava DIA
péče	je hrazena příspěvkem na péči

ZDROJ: INTERNÍ DATA SPOLKU NADĚJE

Tabulka 7 Přehled o platbách klientů Domova pokojného stáří NADĚJE s ohledem na výši jejich příjmů

	2013	2014
Platí plnou úhradu	60	45
Platí částečnou úhradu	14	31

ZDROJ: INTERNÍ DATA SPOLKU NADĚJE

Velký nárůst počtu klientů platících pouze částečnou úhradu je dán navýšením úhrad pro rok 2014.

Péči o klienty a o chod domova pro seniory zajišťují zaměstnanci Domova pokojného stáří NADĚJE. Své služby také jako dobrovolníci nabízejí duchovní místních církví a další dobrovolníci, kteří zajišťují každodenní bohoslužby, dále je dobrovolníky zajišťována knihovna, částečně čajovna, doprovody klientů na vycházky, čtení apod. V roce 2013 zde bylo zaměstnáno 58 zaměstnanců a v roce 2014 to bylo 47 zaměstnanců.

3.2 Dům klidného stáří Glossus s.r.o.

Od února 2005 společnost Dům klidného stáří Glossus s. r. o. provozuje v Pardubickém kraji Domov pro seniory. Proběhly zde dílčí stavební práce, které zvýšily kvalitu bydlení i zázemí poskytovaných služeb.

Dům klidného stáří Glossus poskytuje sociální služby, umožňující lidem v nepříznivé sociální a životní situaci žít běžným životem při zachování jejich důstojnosti, samostatnosti a možnosti o své osobě sami rozhodovat v prostředí, které se poskytovatel snaží co nejvíce přizpůsobit jejich potřebám. Hlavním cílem je poskytovat kvalitní služby pro uživatele, kteří se ocitli v nepříznivé životní situaci a poskytnout jim důstojné prožití "podzimu" života.⁴¹

V rámci poskytování služeb domova pro seniory jsou v Domově klidného stáří Glossus poskytovány klientům následující služby:

- veškeré základní služby podle zákona 108/2006 Sb. a vyhlášky 505/2006 Sb.
 - poskytnutí ubytování
 - poskytnutí stravy
 - pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu
 - pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu
 - zprostředkování kontaktu se společenským prostředím
 - sociálně terapeutické činnosti
 - aktivizační činnosti
 - pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí
 - základní sociální poradenství
- ošetřovatelské činnosti zdravotního personálu (zdravotní sestry - odbornost 913)

⁴¹ Poslání - Dům klidného stáří Glossus s.r.o. *Dům klidného stáří Glossus s.r.o.* [online]. 2015 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.dumstari.cz/index.php?strana=2>

- kadeřnické služby
- pedikúra
- muzikoterapie - hudební improvizace
- ergoterapie
- canisterapie
- aromaterapie

Služby domova pro seniory jsou určeny zejména pro seniory, kteří dosáhli věku 75 let.

Ubytovací kapacita domova je 63 osob, přičemž v roce 2013 bylo ubytováno průměrně 61 osob a v roce 2014 to bylo v průměru 60 osob. V tabulce 9 lze vyčíst věkové složení klientů domova pro seniory.

Tabulka 8 Věkové rozložení klientů Domu klidného stáří Glossus s.r.o.

	2013	2014
50 - 65 let	0	0
66 - 75 let	8	6
Nad 75 let	53	54
Průměrný věk uživatelů	82,5	81,5

ZDROJ: INTERNÍ DATA DOMU KLIDNÉHO STÁŘÍ GLOSSUS S.R.O.

Důležitým ukazatelem z hlediska náročnosti péče o klienty je jejich míra závislosti na každodenní péči od jiné osoby. Zákon rozlišuje čtyři kategorie závislosti od lehké až po úplnou. Rozložení klientů podle stupně závislosti ukazuje tabulka 10.

Tabulka 9 Počet klientů podle typu příspěvku na péči v Domě klidného stáří Glossus s.r.o.

	2013	2014
I. stupeň	1	2
II. stupeň	8	7
III. stupeň	31	33
IV. stupeň	20	18
Bez příspěvku	0	0

ZDROJ: INTERNÍ DATA DOMU KLIDNÉHO STÁŘÍ GLOSSUS S.R.O.

Klienti Domova klidného stáří Glossus s.r.o. platí za poskytované služby jednotnou měsíční částku ve výši 9 200 Kč. Po úhradě za ubytování a stravu při poskytování pobytových služeb v domovech pro seniory musí osobě zůstat alespoň 15 % z jejího příjmu. Tabulka 10 ukazuje rozložení klientů podle placení úhrady.

Tabulka 10 Přehled o platbách klientů Domova klidného stáří Glossus s.r.o. s ohledem na výši jejich příjmů

	2013	2014
Platí plnou úhradu	60	59
Platí částečnou úhradu	1	1

ZDROJ: INTERNÍ DATA DOMU KLIDNÉHO STÁŘÍ GLOSSUS S.R.O.

Péči o klienty a o chod domova pro seniory zajišťují zaměstnanci Domova klidného stáří Glossus s.r.o. V roce 2013 zde bylo zaměstnáno 27 zaměstnanců a v roce 2014 to bylo 28 zaměstnanců.

3.3 Domov důchodců Charitní Dům-Zdislava

Domov důchodců je umístěn na okraji města v zástavbě mezi rodinnými domky. Jeho výstavbu iniciovala Farní charita Třebechovice pod Orebem, v roce 1995 byl dostavěn a otevřen. Domov důchodců Zdislava je příspěvková organizace Města Třebechovice pod Orebem a poskytuje pobytové služby sociální péče občanům, kteří dosáhli věku rozhodného pro přiznání starobního důchodu, nebo jim byl přiznán invalidní důchod, a kteří pro trvalé změny zdravotního stavu potřebují soustavnou pomoc, která jim nemůže být zajištěna jinak.

Péče poskytovaná obyvatelům spočívá v zabezpečení ubytování, stravování, poskytování ošetřovatelské a zdravotní péče, v nabídce kulturních, společenských a zájmových aktivit i aktivit pro duchovní život obyvatel. Cílem je vytvořit pro obyvatele vřelou atmosféru domova, individuálně podporovat zlepšení nebo zachování samostatnosti a soběstačnosti obyvatel, podporovat zachování zájmů a aktivit seniorů i ve stáří v souladu s individuálními zdravotními možnostmi, zajistit potřebné služby prostřednictvím kvalifikovaných pracovníků, kteří se stále vzdělávají a mají především vstřícný a citlivý přístup k člověku.

V rámci poskytování služeb domova pro seniory jsou v Domově důchodců ChD - Zdislava poskytovány klientům následující služby:

- veškeré základní služby podle zákona 108/2006 Sb. a vyhlášky 505/2006 Sb.
 - poskytnutí ubytování
 - poskytnutí stravy
 - pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu
 - pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu
 - zprostředkování kontaktu se společenským prostředím

- sociálně terapeutické činnosti
- aktivizační činnosti
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí
- základní sociální poradenství
- ošetrovatelské činnosti zdravotního personálu (zdravotní sestry - odbornost 913)
- kadeřnické služby
- pedikúra
- bohoslužby
- muzikoterapie
- canisterapie

Služby jsou poskytovány přednostně občanům z mikroregionu Třebechovicko, kteří dosáhli věku rozhodného pro přiznání starobního důchodu, nebo jim byl přiznán invalidní důchod.

Ubytovací kapacita domova je 54 osob, přičemž v roce 2013 bylo ubytováno průměrně 52 osob a v roce 2014 to bylo 54 osob. V tabulce 11 lze vyčíst věkové složení klientů domova pro seniory.

Tabulka 11 Věkové rozložení klientů Domova důchodců ChD-Zdislava

	2013	2014
50 - 65 let	3	2
66 - 75 let	7	6
Nad 75 let	42	46
Průměrný věk uživatelů	83,7	85

ZDROJ: INTERNÍ DATA DOMOVA DŮCHODCŮ CHD-ZDISLAVA

Důležitým ukazatelem, co se týče náročnosti péče o klienty, je jejich míra závislosti na péči jiné osoby. Zákon rozlišuje čtyři kategorie závislosti od lehké až po úplnou. Rozložení klientů podle stupně závislosti ukazuje tabulka 12.

Tabulka 12 Počet klientů podle typu příspěvku na péči v Domově důchodců ChD-Zdislava

	2013	2014
I. stupeň	8	6
II. stupeň	18	15
III. stupeň	16	21

IV. stupeň	10	12
Bez příspěvku	0	0

ZDROJ: INTERNÍ DATA DOMOVA DŮCHODCŮ CHD-ZDISLAVA

Klienti Domova důchodců ChD - Zdislava platí za stravu a ubytování z vlastních prostředků. Výše úhrady za tyto služby je uvedena v tabulce 13. Po úhradě za ubytování a stravu při poskytování pobytových služeb v domovech pro seniory musí osobě zůstat alespoň 15 % z jejího příjmu. Tabulka 14 ukazuje rozložení klientů podle placení úhrady.

Tabulka 13 Výše úhrady za poskytované služby v Domově důchodců ChD-Zdislava v roce 2014

složka	výše úhrady/den
ubytování	od 150 Kč do 170 Kč (podle typu pokoje)
stravování	143 Kč celodenní strava
péče	je hrazena příspěvkem na péči

ZDROJ: INTERNÍ DATA DOMOVA DŮCHODCŮ CHD-ZDISLAVA

Tabulka 14 Přehled o platbách klientů Domova důchodců ChD-Zdislava s ohledem na výši jejich příjmů

	2013	2014
Platí plnou úhradu	49	50
Platí částečnou úhradu	5	4

ZDROJ: INTERNÍ DATA DOMOVA DŮCHODCŮ CHD-ZDISLAVA

O klienty se v Domově důchodců ChD-Zdislava starají zejména zaměstnanci, kterých v roce 2013 bylo celkem 32 a v roce 2014 to bylo 35 zaměstnanců. Na chodu domova se svou činností podílejí i dva dobrovolníci.

4 KOMPARACE VYBRANÝCH SUBJEKTŮ

V této kapitole již bude provedeno samotné srovnání efektivnosti vybraných subjektů poskytujících veřejné služby, konkrétně se tedy jedná o služby sociální. Jak lze vyčíst z textu a tabulek z předcházející kapitoly, všechny vybrané subjekty jsou si vzájemně velmi podobné ať již co do obsahu jimi poskytovaných služeb, tak i do rozsahu těchto služeb, což umožňuje jejich komparovatelnost.

Disponibilní data umožňují srovnání těchto subjektů s ohledem na vytvořené náklady a získané výnosy. K dispozici je také počet klientů, i v rozlišení podle stupně závislosti na péči, a počet zaměstnanců vybraných subjektů.

Porovnání bude provedeno pomocí sestavení několika různých ukazatelů, kterými budou:

- náklady na jednoho klienta za rok a den
- náklady na jednoho klienta podle stupně závislosti na péči za rok a den
- náklady práce připadající na jednoho klienta a zaměstnance za rok
- provozní náklady na jednoho klienta za rok
- výnosy na jednoho klienta za rok
- výnosy na jednoho klienta očištěné o získané veřejné zdroje za rok
- získané veřejné zdroje na jednoho klienta za rok
- výše úhrady klientů za ubytování a stravu za rok

S obdobnými indikátory, jako byly zvoleny pro účely této práce, pracují i různé studie zabývající se porovnáváním efektivnosti poskytování veřejných služeb.⁴²

Vzhledem k charakteru zkoumaných veřejných služeb není možné provést jejich kvalitativní komparaci, a proto se tato práce zaměří především na srovnání kvantitativní stránky poskytovaných služeb.

Základní přehled o subjektech, které byly vybrány ke komparaci, zobrazuje tabulka 15, v níž jsou náklady těchto subjektů, a tabulka 16, v níž jsou uvedeny výnosy vybraných organizací.

⁴² např. PRŮŠA, L. *Efektivnost financování sociálních služeb v domovech pro seniory*. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2008, 57 s. ISBN 978-807-4160-189.

nebo DAVIES, D. G. The Efficiency of Public versus Private Firms, the Case of Australia's Two Airlines. *The Journal of Law and Economics*. 1971, vol. 14, issue 1.

Tabulka 15 Náklady vybraných subjektů v letech 2013 a 2014

Náklady (Kč)	Domov pokojného stáří NADĚJE		Domov klidného stáří Glossus s.r.o.		Domov důchodců ChD-Zdislava	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Výkonová spotřeba	6 668 302	7 005 368	4 675 000	:	5 246 682	4 697 274
Z toho:						
Materiálové náklady	2 855 165	1 553 889	:	:	1 416 887	1 265 037
Služby	1 531 525	2 968 135	:	:	2 450 533	2 367 636
Energie	2 281 611	2 483 344	:	:	1 379 262	1 064 601
Ostatní náklady	182 410	293 743	1 737 000	:	1 216 055	1 179 429
Z toho:						
Odpisy	:	:	818 000	:	:	:
Ostatní provozní náklady	:	:	210 000	:	:	:
Daně a poplatky	:	:	307 000	:	:	:
Finanční náklady	:	:	402 000	:	:	:
Provozní náklady celkem	6 850 712	7 299 113	6 412 000	:	6 717 784	6 100 768
Osobní náklady	12 867 275	12 627 508	4 360 000	:	10 554 321	10 893 266
Σ	19 717 987	19 926 621	10 772 000	:	17 272 105	16 994 034

ZDROJ: INTERNÍ DATA ORGANIZACÍ

Tabulka 16 Výnosy vybraných subjektů v letech 2013 a 2014

Výnosy (Kč)	Domov pokojného stáří NADEJE		Domov klidného stáří Glossus s.r.o.		Domov důchodců ChD-Zdislava	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Výkony	12 285 407	13 156 437	12 053 000	:	11 550 952	11 789 950
Z toho:						
Úhrady od klientů	11 153 538	12 273 077	:	:	9 873 620	10 288 797
Úhrady od zdravotních pojišťoven	223 620	279 950	:	:	1 677 332	1 501 153
Dotace	5 735 251	6 367 887	0	:	5 222 791	4 858 104
Z toho: Stát	5 037 000	5 660 000	:	:	3 150 000	3 397 000
Samosprávy	698 251	707 887	:	:	2 072 791	1 461 104
Z toho: Kraj	:	:	:	:	212 000	0
Obec	:	:	:	:	1 860 791	1 461 104
Finanční a věcné dary	840 547	229 083	:	:	0	0
Ostatní výnosy	53 219	122 952	:	:	0	0
Σ	18 914 426	19 876 361	12 053 000	:	17 272 105	17 002 369

ZDROJ: INTERNÍ DATA ORGANIZACÍ

V tabulce 17 jsou zobrazeny informace o průměrných nákladech na jednoho klienta získané od vybraných subjektů. Je patrné, že nejvyšší náklady má příspěvková organizace zatímco nejnižší vykazuje společnost s ručením omezeným, tedy soukromý ziskový subjekt.

Tabulka 17 Náklady vybraných subjektů na jednoho klienta

Náklady na klienta (Kč)	Náklady za rok		Náklady za den	
	2013	2014	2013	2014
Domov pokojného stáří NADĚJE	238 311	244 303	653	669
Domov klidného stáří Glossus s.r.o.	176 590	:	483	:
Domov důchodců ChD-Zdislava	319 000	314 700	876	862

ZDROJ: INTERNÍ DATA ORGANIZACÍ

V tabulce 18 jsou vypočítány náklady na jednoho klienta za rok v rozlišení podle stupně závislosti na péči. Nákladová náročnost různého stupně závislosti na péči byla určena na základě výše příspěvku na péči, který je stanoven tak, že osoba s II. stupněm závislosti pobírá příspěvek 5x vyšší než osoba s I. stupněm, osoba s III. stupněm pobírá 10x vyšší příspěvek a osoba s IV. stupněm pobírá příspěvek 15x vyšší než osoba s I. stupněm závislosti na péči. Poté byla pomocí metody postupné iterace určena výše nákladů na klienta s I. stupněm závislosti a to tak, aby součet součinů nákladů na jednoho klienta dané skupiny závislosti na péči a počtu klientů v dané skupině byl roven celkovým nákladům dané organizace. NNO poskytuje služby i 8 klientům, kteří příspěvek na péči nepobírají a tedy náklady na tuto osobu byly stanoveny jako polovina výše nákladů na osobu s I. stupněm závislosti na péči, tedy 21 067 Kč za rok.

Tabulka 18 Náklady na klienta za rok podle stupně závislosti na péči (2013)

Náklady na klienta (Kč)	I. stupeň	II. stupeň	III. stupeň	IV. stupeň
Domov pokojného stáří NADĚJE	42 133	210 667	421 334	632 001
Domov klidného stáří Glossus s.r.o.	16 546	82 732	165 465	248 197
Domov důchodců ChD-Zdislava	42 331	211 656	423 313	634 969

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

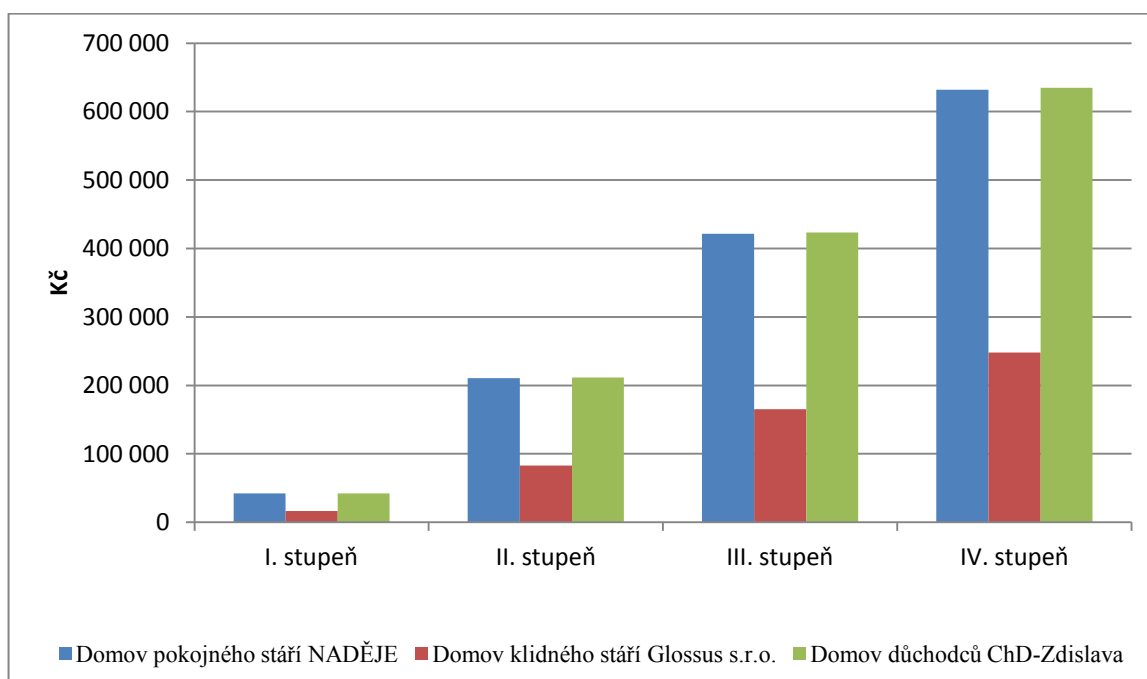
Náklady na klienta podle stupně závislosti na péči za den zobrazuje tabulka 19.

Tabulka 19 Náklady na klienta za den podle stupně závislosti na péči (2013)

Náklady na klienta (Kč)	I. stupeň	II. stupeň	III. stupeň	IV. stupeň
Domov pokojného stáří NADĚJE	115	577	1 154	1 732
Domov klidného stáří Glossus s.r.o.	45	227	453	680
Domov důchodců ChD-Zdislava	116	580	1 160	1 740

Pro lepší přehlednost jsou náklady na jednoho klienta podle stupně závislosti na péči zobrazeny v grafu 1. Je patrné, že výrazně nejnižší náklady má soukromý ziskový subjekt, zatímco subjekty neziskové mají výši nákladů zhruba ve stejné hladině.

Graf 1 Náklady na klienta za rok podle stupně závislosti na péči (2013)

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

V tabulce 20 jsou vypočítány náklady práce připadající na klienta a zaměstnance za rok.

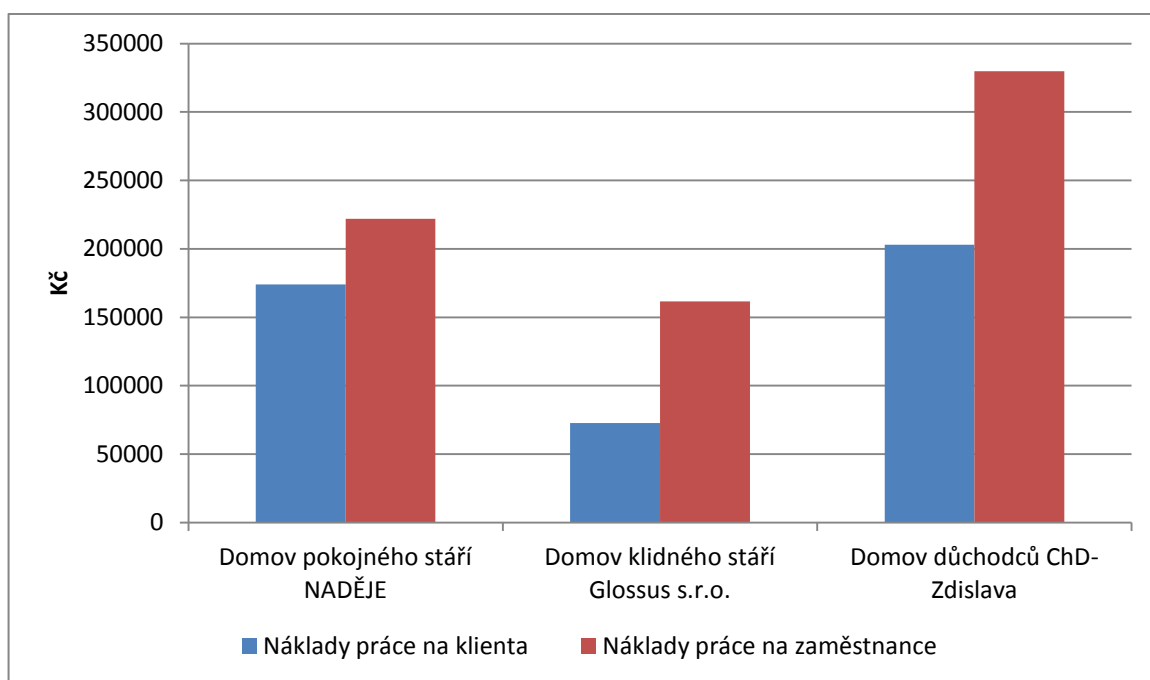
Tabulka 20 Náklady práce připadající na jednoho klienta a zaměstnance

(Kč)	Náklady na klienta		Náklady na zaměstnance		Počet zaměstnanců		Počet klientů	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Domov pokojného stáří NADĚJE	173 882	166 151	221 850	268 670	58	47	74	76
Domov klidného stáří Glossus s.r.o.	72 667	:	161 482	:	27	28	60	60
Domov důchodců ChD-Zdislava	202 968	201 727	329 823	311 236	32	35	52	54

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Jak tomu bylo i v případě předchozích nákladových indikátorů, tak i v tomto případě jsou nejnižší náklady na práci vztažené k jednomu klientovi pozorovány u soukromého ziskového subjektu. Naopak nejvyšší náklady vykazuje veřejný neziskový poskytovatel služeb domova pro seniory. Stejně je tomu i v případě ročních nákladů na práci vztažených k jednomu zaměstnanci. Zajímavé je také srovnání kolik klientů připadá na jednoho zaměstnance. U soukromého ziskového poskytovatele je to poměr více než dvou klientů na jednoho zaměstnance, zatímco u neziskových subjektů připadá na jednoho zaměstnance přibližně 1,5 klienta. Výše uvedené náklady zobrazuje graf 2.

Graf 2 Náklady práce připadající na jednoho klienta a zaměstnance (2013)

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Dalším ukazatelem, který lze využít k porovnání efektivnosti poskytování vybraných sociálních služeb je výše nákladů na provoz připadajících na jednoho klienta. Tyto náklady jsou zobrazeny v tabulce 21.

Tabulka 21 Provozní náklady na jednoho klienta

(Kč)	Náklady na klienta	
	2013	2014
Domov pokojného stáří NADĚJE	92 577	96 041
Domov klidného stáří Glossus s.r.o.	106 867	:
Domov důchodců ChD-Zdislava	129 188	112 977

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Při hodnocení vynaložených provozních nákladů vztahených k jednomu klientovi je nejvíce hospodárným subjektem nestátní nezisková organizace a naopak nejvyšší náklady vykazuje veřejná nezisková organizace.

V tabulce 22 jsou zobrazeny celkové výnosy přepočtené na jednoho klienta za rok.

Tabulka 22 Výnosy vztažené k jednomu klientovi

(Kč)	Výnosy na klienta	
	2013	2014
Domov pokojného stáří NADĚJE	255 600	261 531
Domov klidného stáří Glossus s.r.o.	200 883	:
Domov důchodců ChD-Zdislava	332 156	314 859

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Výše výnosů vztažená k jednomu klientovi je nejvyšší u veřejné neziskové organizace a nejnižší u soukromé ziskové organizace. Je však třeba brát v úvahu, že organizacím jsou poskytovány ve větší či menší míře veřejné prostředky. V tabulce 23 je proto uveden výnos na jednoho klienta po odečtení poskytnutých dotací.

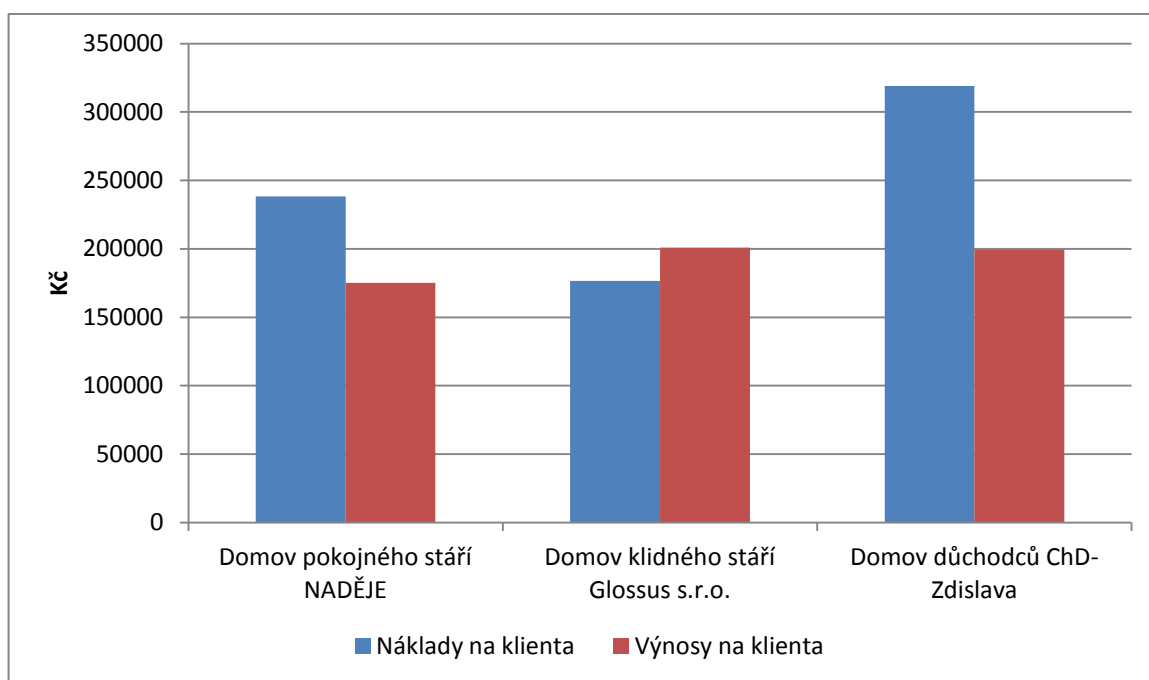
Tabulka 23 Výnosy na jednoho klienta očištěné o veřejné prostředky

(Kč)	Výnosy na klienta	
	2013	2014
Domov pokojného stáří NADĚJE	175 075	174 060
Domov klidného stáří Glossus s.r.o.	200 883	:
Domov důchodců ChD-Zdislava	199 461	197 095

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Po odstranění vlivů veřejných prostředků na podílu na výnosech je nejefektivnějším subjektem z hlediska výnosů generovaných na jednoho klienta soukromá zisková organizace, což z hlediska její ekonomické podstaty je předvídatelné, a naopak nejméně výnosů na jednoho klienta získává soukromá nezisková organizace, u které není tento fakt také nikterak překvapivým. Graf 3 ukazuje náklady a výnosy na jednoho klienta očištěné o veřejné zdroje.

Graf 3 Náklady a výnosy (očištěné o veřejné zdroje) na jednoho klienta (2013)

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Z grafu výše lze vidět, že soukromý ziskový subjekt jako jediný vytváří kladné saldo nákladů a výnosů na jednoho klienta, zatímco subjekty neziskové mají náklady výrazně vyšší než výnosy. Pro dlouhodobé fungování neziskových subjektů jsou proto velmi důležité poskytnuté veřejné zdroje. Objem získaných veřejných prostředků vztážený k jednomu klientovi podle jejich poskytovatele je v tabulce 24.

Tabulka 24 Získané veřejné prostředky na jednoho klienta za rok

(Kč)	Stát		Samosprávy		Zdravotní pojišťovny	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Domov pokojného stáří NADĚJE	68 068	74 474	9 436	9 314	3 022	3 684
Domov klidného stáří Glossus s.r.o.	0	:	0	:	:	:
Domov důchodců ChD-Zdislava	60 577	62 907	39 861	27 057	32 256	27 799

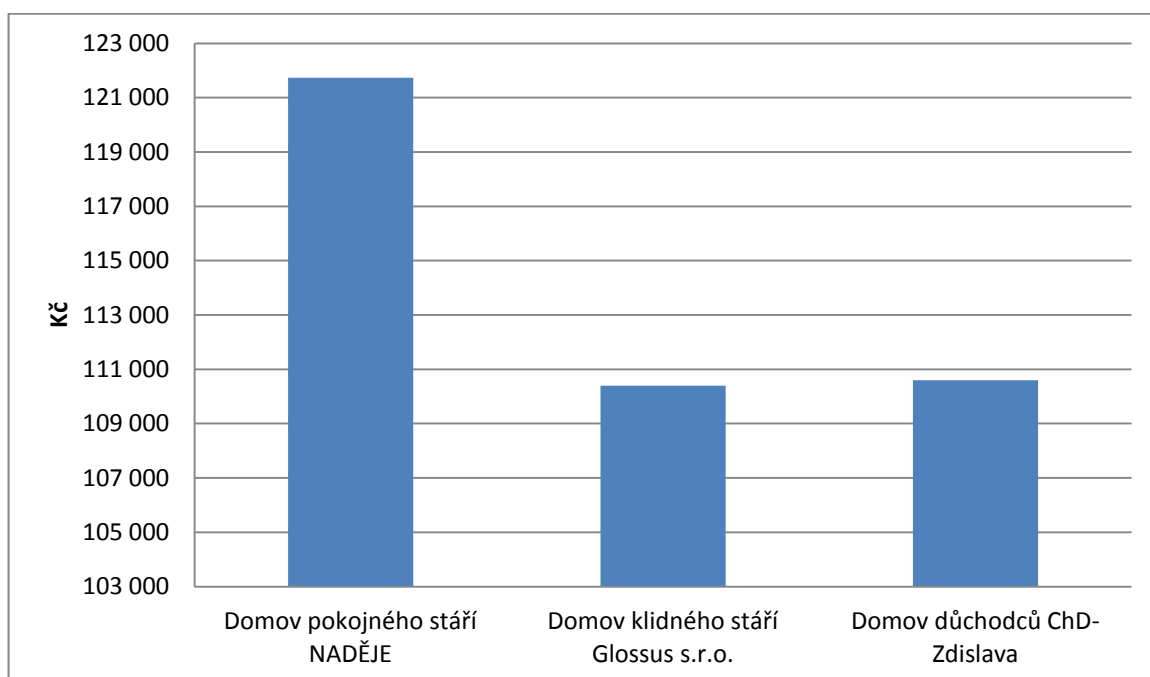
ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Největší objem prostředků z celkové výše poskytnutých veřejných zdrojů získávají neziskové subjekty od státu, konkrétně se jedná o dotace ministerstva práce a sociálních věcí.

Příspěvková organizace je zřizována obcí a proto od ní dostává také velké finanční podpory. Za poskytování zdravotnických služeb je veřejnými zdravotními pojišťovnami vyplácena také jistá část finančních prostředků. U veřejné neziskové organizace je tento objem zdaleka nejvyšší. Soukromý ziskový subjekt nemá zájem o získávání veřejných prostředků zejména z důvodu administrativních nákladů s tím spojených. O platbách od zdravotních pojišťoven nebyly poskytnuty informace.

Zajímavé porovnání nabízí také graf 4 kde je zobrazena průměrná výše platby klienta za ubytování a stravu za jeden rok.

Graf 4 Výše úhrady klientů za stravu a ubytování za rok

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Z grafu 4 lze vidět, že nejmenší částku zaplatí klienti soukromého ziskového subjektu, konkrétně se jedná o částku 110 400 Kč, následovány klienty veřejného neziskového subjektu, kteří zaplatí 110 595 Kč. Největší částku vydají klienti soukromé neziskové organizace a to ve výši 121 728 Kč.

4.1 Shrnutí

Na základě výše sestavených ukazatelů bylo možné dojít k závěrům o efektivnosti poskytování vybraných veřejných služeb vybranými subjekty.

Nejvyšší nákladová efektivnost při poskytování služeb domova pro seniory se jednoznačně ukázala u soukromého ziskového subjektu, který má průměrné náklady na jednoho klienta

nižší o 26 % než soukromý neziskový poskytovatel a o 45 % nižší než veřejný neziskový poskytovatel. Při srovnání nákladů na klienty rozdělené podle stupně závislosti na péči vykazuje zisková organizace dokonce až o 60 % nižší náklady než oba neziskové subjekty.

Obdobná situace je i u výnosů, kdy zisková organizace jako jediná je schopna financovat svůj chod z vlastních prostředků, zatímco obě neziskové organizace jsou závislé na veřejných finančních prostředcích. Dokonce klienti soukromého ziskového subjektu zaplatí za roční využívání služeb, tedy ubytování a stravování, nejnižší částku, i když je pouze o 159 Kč nižší než u klientů veřejné neziskové organizace.

Naopak nejméně efektivním subjektem se jeví být příspěvková organizace, tedy zástupce veřejného neziskového sektoru. Vykazuje vysoké náklady práce vztažené jak na klienta, tak i na zaměstnance, tak i samotné průměrné náklady na klienta a poměrně velké saldo příjmů a výnosů vztažené na jednoho klienta.

Nestátní nezisková organizace je, co se týče efektivity poskytování zkoumaných služeb, uprostřed mezi dvěma ostatními subjekty, ale spíše se více blíží efektivnějšímu soukromému ziskovému poskytovateli.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo analyzovat efektivnost poskytování vybraného okruhu veřejných služeb a to v závislosti na právní formě poskytovatele. Pozornost byla věnována srovnání efektivnosti mezi sektorem veřejným neziskovým, soukromým neziskovým a soukromým ziskovým. K porovnání byly sociální služby, konkrétně se jednalo o službu domova pro seniory definovanou zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. K porovnání byly vybrány organizace, co nejpodobnější jak v objemu poskytovaných služeb, tak i v jejich rozsahu z ekonomicky homogenní oblasti ve východních Čechách.

Ve čtvrté kapitole bylo provedeno porovnání těchto vybraných organizací pomocí několika ukazatelů, jako průměrné náklady na jednoho klienta, náklady na jednoho klienta podle stupně závislosti na péči, provozní náklady na klienta, ale i výnosy na klienta. Pro lepší přehlednost byly některé ukazatele zaneseny do grafů.

V teoretické části bylo rozebráno, za jakých podmínek bude který sektor poskytovat veřejné služby efektivně. Na základě provedeného srovnání lze konstatovat, že nejefektivnější poskytování služeb se projevuje u soukromé ziskové organizace, což svědčí o tom, že v oblasti služeb domova pro seniory panuje dostatečná konkurence, nutící subjekt k co nejefektivnějšímu počínání. Tato organizace vykazuje ve srovnání s ostatními dvěma organizacemi poměrně nízké náklady vztahované na jednoho klienta. Také je jako jediná schopna zajistit chod z vlastních zdrojů. Vzhledem k ekonomické podstatě není překvapivé, že tento subjekt generuje zisk.

Na druhou stranu, jak vyplývá z provedené analýzy, je nejméně efektivní organizací zástupce veřejného neziskového sektoru. Tato příspěvková organizace vykazuje poměrně velkou výši nákladů na klienta a je vcelku hodně závislá na veřejných finančních zdrojích. Vzhledem k teoretickým východiskům však skutečnost nejnižší efektivnosti není neočekávaným jevem.

Nestátní nezisková organizace je tedy s efektivností poskytování služeb domova pro seniory na druhém místě. Ve většině aspektů je blíže soukromé ziskové organizaci a v případě nízké míry konkurence by se dalo předpokládat, že bude i efektivnější, nicméně za stávající situace tomu tak není.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BENČO, J. *Verejný sektor a veřejné služby*. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2005. 186 s. ISBN 80-7314-063-2.
- [2] BENČO, J., KUVÍKOVÁ, H., et al. *Ekonomika veřejných služeb*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2011, 333 s. ISBN 978-80-557-0323-7.
- [3] BESLEY, T., GHATAK, M. Incentives, choice and accountability in the provision of public services. *IFS Working Papers, Institute for Fiscal Studies (IFS)* [online]. 2003, 03/08 [cit. 2014-12-09]. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1920/wp.ifs.2003.0308>
- [4] BROADBENT, J., GUTHRIE, J.. Public sector to public services: 20 years of “contextual” accounting research. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. 2008, č. 21, 129 - 169. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1108/09513570810854383>
- [5] BROWN, T. L., POTOSKI, M. The Influence of Transaction Costs on Municipal and County Government Choices about Alternative Modes of Service Provision. *Journal of Public Administration Research and Theory*. 2003, vol. 13, issue 4, s. 441-468. Dostupné z: <http://jpart.oupjournals.org/cgi/doi/10.1093/jpart/mug030>
- [6] BUCHANAN, J. M. *Veřejné finance v demokratickém systému*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 1998, XVI, 324 s. ISBN 80-722-6116-9.
- [7] CRAFTS, N. *High quality public services for Scotland. Fraser of Allander Institute, 2004*. Dostupné z: http://www.strath.ac.uk/media/departments/economics/fairse/media_140855_en.pdf
- [8] HALÁSEK, D. *Standardizace veřejných služeb*. 1. vyd. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita, 2004, 152 s. ISBN 80-248-0685-1.
- [9] HOLMAN, R., et al. *Dějiny ekonomického myšlení*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 1999, 544 s. ISBN 80-717-9238-1.
- [10] JENSEN, P. H., STONECASH, R. E. Incentives and the Efficiency of Public Sector-outsourcing Contracts. *Journal of Economic Surveys*. 2005, vol. 19, issue 5, s. 767-787. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.0950-0804.2005.00267.x/pdf>
- [11] JENSEN, P. H., STONECASH, R. E. The Efficiency of Public Sector Outsourcing Contracts: A Literature Review. *SSRN Electronic Journal*. 2004, No. 29/04, s. 767-787. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID625461_code84996.pdf?abstractid=625461&mirid=3
- [12] MATEI, L. *Current and Future Developments of Public Services in Romania*. Kolektiv autorů. *Reforms of public services: experiences of municipalities and regions in South-East Europe*. Zagreb: Friedrich Ebert Stiftung, 2003, s. 53-64. ISBN 953-7043-08-8. Dostupné z: <http://fes.hr/E-books/pdf/Reforms%20of%20Public%20Services/06.pdf>
- [13] MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ, B., STEJSKAL, J. *Teorie a praxe veřejné ekonomiky*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-526-9.

- [14] MUSGRAVE, R. A, MUSGRAVEOVÁ, P. B. *Veřejné finance v teorii a praxi*. 1.vyd. Praha: Management Press, 1994, 581 s. ISBN 80-856-0376-4.
- [15] NISKANEN, W. A. Bureaucrats and Politicians. *Journal of Law and Economics: Economic Analysis of Political Behavior:Universities-National Bureau Conference Series Number 29*. 1975, Vol. 18, No. 3, s. 617-643. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/725050>
- [16] NISKANEN, W. A. *The peculiar economics of bureaucracy*. *The American Economic Review*. 1968, vol. 58, no. 2, s. 293-305.
- [17] OCHRANA, F. *Efektivnost zabezpečování vybraných veřejných služeb na úrovni obcí*. Praha: Oeconomica, 2007, 149 s. ISBN 978-80-245-1259-4.
- [18] OCHRANA, F. *Veřejné služby - jejich poskytování, zadávání a hodnocení:teorie a metodika poptávkového způsobu poskytování a zadávání veřejných služeb na úrovni municipalit*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2007, 167 s. ISBN 978-808-6929-316.
- [19] OCHRANA, F. *Zabezpečování veřejných služeb: vybraná metodologická východiska*. 2007. Dostupné z: http://kvf.vse.cz/storage/1169476748_sb_ochrana1.pdf
- [20] OCHRANA, F.: *Sborník referátů z teoretického semináře- Standardizace veřejných služeb jako předpoklad efektivnosti rozvoje regionů*. Masarykova univerzita v Brně, 2003, 97 s. ISBN 80-210-3192-1.
- [21] PAVEL, J. *Efektivnost a transparentnost obecních obchodních společností*. Praha: Transparency International, 2006. Dostupné z: http://www.bezkorupce.cz/wp-content/uploads/e-publikace/transparentni-samosprava/prilohy/TIC_obecni_firmy.pdf
- [22] PAVEL, J. *Ekonomie transakčních nákladů a implementace PPP projektů v České republice*. 2006. Dostupné z: http://kvf.vse.cz/storage/1182340703_sb_pavel.pdf
- [23] SALAMON, Lester M a Helmut K ANHEIER. *Defining the nonprofit sector: a cross-national analysis*. New York: Manchester University Press, 1997, 526 s. ISBN 07-190-4902-4.
- [24] SAPPINGTON, D. E. M., STIGLITZ, J. E. Privatization, Information and Incentives. *Journal of Policy Analysis and Management*. 1987, vol. 6, issue 4, s. 567-582. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/3323510?origin=crossref>
- [25] SELEY, J. E. New Directions in Public Services. *Economic Geography*. 1981, vol. 57, no. 2. s. 1-9. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/144220>
- [26] SOJKA, M. *Dějiny ekonomických teorií*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000, 298 s. ISBN 80-718-4991-X.
- [27] STEJSKAL, J., KUVÍKOVÁ, H., MAŽÁTKOVÁ, K.. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 169 s. ISBN 978-80-7357-973-9.
- [28] STRECKOVÁ, Y. *Veřejná ekonomie pro školu i praxi*. Vyd. 1. Praha: Computer Press, 1998, 214 s. ISBN 80-722-6112-6.
- [29] TETŘEVOVÁ, L. *Veřejná ekonomie*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2008, 185 s. ISBN 978-80-86946-79-5.

- [30] VOLEJNÍKOVÁ, J. *Moderní kompendium ekonomických teorií: od antických zdrojů až po třetí tisíciletí*. Praha: Profess Consulting, 2005, 378 s. ISBN 80-725-9020-0.
- [31] zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), v platném znění
- [32] zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, v platném znění
- [33] zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění
- [34] zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, v platném znění
- [35] zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění
- [36] zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

- [1] Domov důchodců ChD-Zdislava; Představení domova. *Domov důchodců ChD-Zdislava; Představení domova* [online]. 2015 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.ddzdislava.cz/index.php?page=presentation&lang=cs>
- [2] Poslání - Dům klidného stáří Glossus s.r.o. *Dům klidného stáří Glossus s.r.o.* [online]. 2015 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.dumstari.cz/index.php?strana=2>
- [3] Vysoké Mýto - nadeje.cz. *Vysoké Mýto - nadeje.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: http://www.nadeje.cz/vysoke_myto/dum_pokojneho_stari

Příloha B Varianty PPP projektů podle zapojení soukromého (S) a veřejného (V) sektoru

Projekt a stavba	Financování	Provoz a údržba	Kontakty se zákazníky	Vlastnictví aktiv	Obvyklé označení v angličtině	Doba trvání smlouvy (let)	Typ plateb
S	V	V	V	V	D&B contracts	-	pevná cena
V	V	S	V	V	O&M contracts	5-10	paušální platby nebo přírůžka k nákladům
V	V	S	S	V	Leasing contracts	10-20	uživatelské poplatky
S	V	S	V	V	DB&O contracts	15-20	platby vázané na technickou výkonnost
S	S	V	V	V	DB&F contracts	15 (pro platby)	anuita
S	S	S	V	V	BOT or DBFO contracts (Without commercial risks)	20-30	platby vázané na technickou výkonnost
S	S	S	S	V	Concession contracts (with commercial risks)	30-50 (až 80)	uživatelské poplatky, stínové mýtné
S	S	S	S	S (dočasně)	BOOT BOO	20-30 perpetuita	platby vázané na technickou výkonnost
V/S	V/S	S	S	V/S	Concession of specialised facilities (Ex. container terminal)	15-25	uživatelské poplatky
V/S	V/S	V/S	V/S	V/S	Joint-venture	perpetuita	uživatelské poplatky
S	S	S	S	S (dočasně) S	BOOT with commercial risks Privatisation	20-30 perpetuita	uživatelské poplatky

ZDROJ: PAVEL, J. EKONOMIE TRANSAKČNÍCH NÁKLADŮ A IMPLEMENTACE PPP PROJEKTŮ V ČESKÉ REPUBLICĚ. 2006